

LearnersMot2

Создавање на континуирана поддршка за создавање
околина за учење за возрасни над 45+, со ниско
образование и слаби/недоволни квалификации.

Проект Бр: 2020-1-ES01-KA204-081775

ПРОДЛАБОЧЕНА ПИСМЕНОСТ

Комбиниран курс за функционална писменост во рутински
ситуации и образование за подобрување на основните
вештини

Македонски јазик

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ПРОДЛАБОЧЕНА ПИСМЕНОСТ

**КОМБИНИРАН КУРС ЗА ФУНКЦИОНАЛНА ПИСМЕНОСТ ВО
РУТИНСКИ СИТУАЦИИ И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА
ОСНОВНИТЕ ВЕШТИНИ**

ПРОДЛАБОЧЕНА ПИСМЕНОСТ

*Комбиниран курс за функционална писменост во рутински ситуации и образование
за подобрување на основните вештини*

Издавач: Edensol, претставен од Olena Korzhukova

Уредници: Urška Majaron, Dušana Findeisen

*Автори: Ana Isabel Herranz Zentarski, Biserka Neuholt Hlastec, Darja Lužnik, Dušana
Findeisen, Urška Majaron, Tatjana Atanasova Pachemska, Chrystalla Panayi, Vasileios
Poulikakos, Wiesław Talik*

Рецензенти: Prof. Dr. Nives Ličen, Dr. Ana Krajnc, Professor Emerita

Превод на македонски: Сања Николоска Пачемска

Дизајн: OIC Poland Foundation

©: Edensol

*Објавувањето на публикацијата The LearnersMot2 е финансирано од Европската
Комисија*

Овој курс е превод на англиската верзија со ISBN: 978-84-09-40773-6

ВОВЕД

ВОВЕД	7
МОДУЛ 1. АКО МОЖАМ ЈАС МОЖЕШ И ТИ	9
ТЕМА 1. Ајде да се запознаеме со некои теории за мотивација и учење	10
Тема 2. Понатамошно читање и проверка на разбирањето	13
Тема 3. Ајде да го направиме реално и практично	14
МОДУЛ 2. ДНЕВНА, ДНЕВНА РАБОТА	17
Тема 1. Дали работните места со ниско образование во услужната економија се навистина за слабо квалификувани?	18
Тема 2. Учење на возрасните на работно место	19
ТЕМА 3. ПОНАТАМОШНО ЧИТАЊЕ И ПРОВЕРКА НА РАЗБРАНТОТО	22
Тема 4. Ајде да го направиме реално и практично	23
МОДУЛ 3. КОЛКУ Е МАЛ СВЕТОТ!	27
Тема 1. Дефинирање на социјалното опкружување и рутинските социјални ситуации	28
Тема 2. Понатамошно читање и проверка на разбраното	30
Тема 3. Ајде да го направиме реално и практично	31
МОДУЛ 4. КУЛТУРАТА Е НА ДОФАТ	35
ТЕМА 1. АЈДЕ ДА ДОБИЕМЕ ПОШИРОКА СЛИКА	36
ТЕМА 2. ПОНАТАМОШНО ЧИТАЊЕ И ПРОВЕРКА НА РАЗБРАНТОТО	38
ТЕМА 3. АЈДЕ ДА ГО НАПРАВИМЕ РЕАЛНО И ПРАКТИЧНО	40
МОДУЛ 5. ПРЕБРОЈ МЕ СЕКАДЕ!	44
ТЕМА 1. МАТЕМАТИКАТА ПРИМЕНЕТА НА СЕКОЈДНЕВНИ ЖИВОТНИ СИТУАЦИИ И ПОТРЕБАТА ДА СЕ НАДМИНАТ СТРАВОВИТЕ КОН НЕА	45
ТЕМА 2. РУТИНСКИ СИТУАЦИИ КОИ ПОБАРУВААТ МАТЕМАТИЧКИ ВЕШТИНИ	46
ТЕМА 3: ПОНАТАМОШНО ЧИТАЊЕ И ПРОВЕРКА НА РАЗБРАНТОТО	48
ТЕМА 4. РЕШАВАЊЕ РЕАЛНИ ЖИВОТНИ ПРОБЛЕМИ СО КОРИСТЕЊЕ МАТЕМАТИЧКИ КОНЦЕПТИ	50

МОДУЛ 6. АЈДЕ ДА ГИ ДОСТИГНЕМЕ!	54
ВОВЕД	54
ТЕМА 1. СИТЕ ОБЛАСТИ ОД ЖИВЕЕЊЕТО СЕ ДИГИТАЛИЗИРААТ И СИТЕ ТРЕБА ДА ПОСЕДУВАМЕ ДИГИТАЛНИ ВЕШТИНИ	55
ТЕМА 2. ПОНАТАМОШНО ЧИТАЊЕ И ПРОВЕРКА НА РАЗБРАНОТО	58
ТЕМА 3. ДА ГО НАПРАВИМЕ ТОА РЕАЛНО И ПРАКТИЧНО	60
ОДГОВОРИ НА АКТИВНОСТИ	65
ANNEX 1 - WORKSHEETS FOR MODULE 4	67
Worksheet 1	68
Worksheet 2	72
Worksheet 3	76
Worksheet 4	77
Worksheet 5	79
ANNEX 2 - CONCEPTUAL GUIDELINES FOR DEVISING AND DELIVERING EDUCATIONAL PROGRAMMES TO LOW-EDUCATED AND LOW-SKILLED ADULTS AGED 45+	81
Introduction	82
I. The functional literacy approach- definitions and the need for awareness	85
II.How one finds oneself in a situation of functional illiteracy	87
III.Relevant learning theories	89
IV. Motivating low educated and low skilled older learners	93
V . The role of adult educators regarding learners in situation of functional illiteracy	94
VI. How to approach learners in situation of functional illiteracy	95
Conclusion	103
Literature and references	104

ВОВЕД

Функционалната неписменост е нус-производ на општествениот и технолошкиот напредок. Тоа е распространета појава во општеството каде терцијарното образование е еден вид влезен билет за работа, живеење и континуирано независно учење. Овој комбиниран курс е составен дел од проектот LearnersMot 2, продолжение на LearnersMot, осмислен и реализиран во рамките на програмата Еразмус +.

Овој комбиниран курс ве поканува на мултимодално или комбинирано учење од областа на функционалната писменост. Можете да научите 6 модули што содржат теоретски текстови, видеа, практични активности и интерактивни активности засновани на дигитални методи. Шесте модули опфаќаат концепти поврзани со социјалните, работните и културните области на животот (Модули 2, 3 и 4). Модулот 1 ќе ве запознае со темата мотивација, модулот 5 за математика и модулот 6 за дигитализацијата и дигиталните методи во образованието на возрасните.

Развиени се практични активности, поврзани со теоретските концепти, кои се однесуваат на темата на модулот и / или поврзани рутински ситуации кои го придружуваат секој модул. Тие треба да ги користат и едукатори за возрасни и постарите ученици.

Едукаторите за возрасни ќе можат да ги користат практичните активности како материјал за учење за своите ученици. Покрај тоа, тие ќе мора да бидат многу креативни во задоволување на потребите на нивните ученици и искусствените знаења што ги поседуваат. Нискообразованите и слабо квалификуваните постари ученици проверуваат дали знаењето што го добиваат на курсот е поврзано со она што веќе го знаат. Може да кажете дека сите возрасни ученици го прават истото, и вие сте во право, но повеќето ученици ќе останат во образованието, иако предаденото знаење не ги допира директно нивните животи и не ги задоволува нивните тековни потреби. Наспроти нив, нискообразованите лица ќе ја отфрлат не само програмата, напорите на едукаторот,

туку и учењето воопшто и ќе се откажат што е можно побрзо. Затоа, вашата одговорност како едукатор за возрасни што работи со ниско образовани ученици има големо влијание не само на учењето, туку и на животот на оние кои се во ситуација на функционална неписменост.

Овој комбиниран курс првенствено е наменет за едукатори за возрасни кои им помагаат да го разберат сложениот феномен на функционална (i) писменост и нејзините концепти. Тоа им помага да ги идентификуваат учениците во ситуација на функционална неписменост и нивните стратегии за криење. Конечно, тоа им помага да ги градат и подобрат основните вештини на нивните ученици (читање, пишување, когнитивни, културни, броење и дигитални вештини). Како врв на тоа, едукаторите за возрасни треба да се грижат за поттикнување на примарната мотивација за учење кај слабо образованите и слабо квалификуваните ученици. Тие треба да ги мотивираат да се запишат и уште повеќе, да останат во образованието.

Dušana Findeisen

МОДУЛ 1. АКО МОЖАМ ЈАС МОЖЕШ И ТИ

Мотивирање на ниско образовани и слабо квалификувани ученици во неформалното образование

Времетраење: 90'

Опрема: персонален компјутер или лаптоп или паметен телефон, Интернет
конекција

Вовед

Вашите ученици се во состојба на функционална неписменост. За среќа, состојбата не е конечна, иако им требаше долго време на некои ниско образовани и слабо квалификувани луѓе да преминат во состојба на функционална неписменост. Тие се чувствуваат виновни што не постигнале повеќе, се плашат дека лошите спомени и чувства би се вратиле, се плашат од промени. Она што тие не го знаат е дека одењето на училиште не е исто како да посетувате курс. Едукаторите треба да ги смират, охрабрат, мотивираат за учење и пред сè да останат во образованието.

СТРУКТУРА НА МОДУЛОТ

Модулот се состои од три теми:

Тема 1. Ајде да се запознаеме со некои теории за мотивација и учење

Теорија на искусствено учење на Дејвид Колб

Теорија за самоопределување од Едвард Рајан и Ричард Деци

Теорија на повеќе интелигенции од Хауард Гарднер

Тема 2. Понатамошно читање и проверка на разбирањето

Тема 3. Ајде да го направиме реално и практично

Активности за “загревање“

Активност 1. Што ме мотивира и демотивира?

Активност 2. Кои придобивки можам да ги извлечам од учењето?

Активност 3. Како сакам да учам?

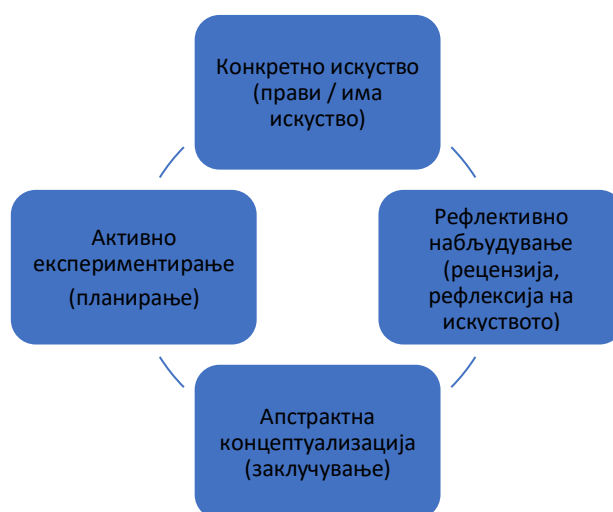

ТЕМА 1. Ајде да се запознаеме со некои теории за мотивација и учење

Теорија на искусвено учење на Дејвид Колб

Што е учење? Според Дејвид Колб (1984), учењето е поврзано со промената на однесувањето. Новите искуства ги модифицираат претходните. Учењето се случува во специфична ситуација, овде и сега. Затоа, важно е вашите ученици да бидат изложени на вредни искуства.

Процесот на учење формира циклус во кој искуството и неговата анализа играат клучна улога (Колб, 1984). Колб го опишува процесот на учење како циклус во четири фази. Овој процес обично започнува со специфично искуство, кое потоа се анализира од различни перспективи, се рефлектира со цел да се извлечат заклучоци, да се генерализира, дури и да се дојде до теории и логичка целина во подоцнежната фаза. На крајот на овој процес, однесувањето на ученикот се менува. Кај учениците има промени во размислувањето, чувството и постапувањето. Тие прават планови и практични активности, и ги користат рефлексииите од претходниот чекор:

Сега, споредете го сопственото знаење со знаењето што го стекнувате додека учите; набљудувате, рефлектирате, критички проценувате и, најмногу од сè, применете го знаењето во пракса. Натерајте ги вашите ученици да размислуваат за минатото, како тие постапувале, што мислеле и што мислат сега дека требало да направат поинаку во нивниот личен или социјален живот.

Теорија за самоопределување од Едвард Рајан и Ричард Деци (1985)

Теоријата одговара на прашањето: Што нè прави мотивирани? Следниве компоненти се важни:

Компетентност - за да бидете мотивирани да направите нешто, мора да бидете во можност да го сторите тоа. Тоа се однесува на нашето верување дека можеме да извршиме одредени активности, дека можеме да се справиме со нив.

Автономија - сакаме да имаме слобода на избор, сакаме да одлучуваме што ќе правиме и како.

Поврзаност - кога правиме нешто, треба да знаеме која е целта на нашето дејствување и зошто е тоа важно.

Самотивирање - важно е да верувате дека сте сигурни во својата ефикасност и развој на вашите вештини.

Теорија на повеќе интелигенции од Хауард Гарднер

Хауард Гарднер е автор на теоријата за повеќе интелигенции. Тој верува дека интелигенциите се секогаш резултат на меѓусебни интеракции помеѓу биолошките склоности и можностите за учење што постојат во дадена култура (Гарднер, 2006). Секоја личност има различен интелектуален потенцијал и различен профил на интелигенција - некои интелигенции се поразвиени, а

некои се помалку. Одредени видови интелигенција се поврзани со механизмот за примање и обработка на информации - преференциите за учење се поврзани со доминантната интелигенција. Важно за едукаторите, особено за оние кои работат со ниско образовани ученици, е да го набљудуваат видот на интелигенција кај своите ученици, да изберат содржини и активности што ќе бидат корисни за нив.

Осум видови на интелигенција според Гарднер:

Природната интелигенција е поврзана со способноста да се разберат законите на природата и да се дејствува во согласност со нив. Имајте растенија околу вас и пристап до свеж воздух додека учите. Барајте споредби помеѓу природата и работите што ги учите.

Математичко-логичката интелигенција е поврзана со можноста да се забележат логички или нумерички модели, можност за расудување и броење. Осигурете се дека содржината е логично подредена, додека учите - користете табели, подточки, процеси.

Интерперсонална интелигенција е можност за воспоставување односи, комуникација и интеракција со другите. Поканете неког да учи со вас, побарајте клубови и групи со посебен интерес во кои можете да разменуваат знаење и вештини.

Телесно-кинестетичка интелигенција е поврзана со рачни вештини и спортски вештини; добра координација и умешност при користење на различни предмети. Потребно ви е движење и изразување додека учите.

Јазичната интелигенција е поврзана со чувствителност на звуците, ритмите, можноста за читање, пишување и комуникација со зборови. Читајте, пишувајте, водете белешки, создавајте рими и негувајте рими додека учите.

Просторна интелигенција е способност да сликате, цртате и лесно да создавате слики, просторни односи и визуелизации во вашиот ум. Подцртувајте со бои, цртајте дијаграми, слики додека учите.

Музичката интелигенција е поврзана со чувствителност на ритмот, звуците, како и пеењето, свирењето на инструмент. Слушајте подкасти, аудио книги и повторувајте го текстот на глас додека учите.

Интраперсонална интелигенција е способност да се фокусирате на вашите чувства, да извлечете заклучоци од минатите искуства и да планирате. (Гарднер, 2006).

Тема 2. Понатамошно читање и проверка на разбирањето

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). Внатрешна мотивација и самоопределување во однесувањето на човекот. Њујорк: Пленум.
- Kolb, D. A. (1984): Искуствено учење: Искуството како извор на учење и развој Енглвуд Клифс, Њујорк: Прентик Хол.
- Gardner, H. (2006). Повеќе интелигенции: Нови хоризонти во теоријата и практиката. Њујорк: Основни книги.
- Силови на учење и искусен циклус на учење според Колб - <https://www.simplypsychology.org/learning-kolb.html>
- Институт за искуствено учење - <https://experientiallearninginstitute.org>
- Теорија на самоопределување - <https://selfdeterminationtheory.org>
- Howard Gardner - <https://www.howardgardner.com>

ПРОВЕРКА НА РАЗБИРАЊЕТО

1. Колб ги опиша четирите фази во циклусот на искусвено учење: 1. Конкретно искусво; 2. Рефлексивно набљудување; 3. Апстрактна концептуализација; 4. Активно експериментирање.

ТОЧНО   НЕТОЧНО

2. Компетентноста, автономијата и поврзаноста се главните компоненти на мотивацијата.

ТОЧНО   НЕТОЧНО

3. Според Хауард Гарднер постојат 8 типа на интелигенција како што се логичко-математичка, јазична и историска.

ТОЧНО   НЕТОЧНО

Тема 3. Ајде да го направиме реално и практично

Активности за “загревање”

Активностите за загревање се поврзани со темата на обуката. Учесниците седат на столчиња во круг (нема маси). Нема стол за еден учесник – за оној што ја започнува играта (волонтер).

Учесникот ја започнува играта со реченицата: Станете сите кои ... на пр. сакаат да учат додека слушаат музика, не сакаат теоретска обука, се љубопитни за светот, сакаат да читаат книги, итн. Учесниците кои ќе одговарат „да“ на прашањето мора да станат и да го сменат своето место на седење(не можат да изберат место што е до нивното столче). Секогаш ќе има некој што стои, неговата / нејзината задача е да каже: Станете сите кои... Обучувачот ја

прекинува играта по неколку рунди. Сумирајќи, учесниците може да бидат прашани како се чувствуваат.

Активност 1. Што ме мотивира и демотивира?

Оваа вежба е наменета за да направи свесни учесниците за тоа што ги мотивира или демотивира, за да ги подобрат своите компетенции.

Учесниците во групи од по 3-4 лица ги запишуваат на големи листови хартија (на пр. Флипчарт) факторите што ги мотивираат и демотивираат луѓето со слаби квалификации да ги подобрат своите компетенции и да започнат со учење. Потоа обучувачот ја повикува секоја група да ги презентира своите резултати. Обучувачот ја модерира дискусијата поставувајќи прашања за тоа како да се поддржи мотивацијата? како да се справиме со демотиватори (неподготвеност)? За крај на дискусијата, обучувачот може да се задржи на теоријата за самоопределување од Рајан и Деци. Обучувачот ги охрабрува учесниците да ги споделат своите заклучоци од оваа вежба - што и како имаат намера да стават во пракса?

Активност 2. Кои придобивки можам да ги извлечам од учењето?

Учесниците се запознаваат со кратка животна приказна за слабо квалификувано лице кое започнало да учи / стекнува нови компетенции и било успешно на пазарот на трудот. Обучувачот избира соодветна студија на случај за учесниците да можат да се идентификуваат со презентираната личност. Тој или таа може да подготват неколку животни приказни, така што различни приказни ќе бидат анализирани од учесници во помали групи. Учесниците треба да бидат прашани за нивните размислувања, набљудувања и размислувања откако ќе ги анализираат животните приказни.

Следно, обучувачот ги поканува учесниците да работат во подгрупи. Нивната задача е да ги наведат придобивките што може да се добијат од учењето (врз основа на презентираниите студии на случај и нивните сопствени искуства -со што се стекнале кога се здобиле со нови знаења, вештини, квалификации). Учесниците треба да ги презентираат своите заклучоци пред целата група, тренерот може да ги охрабри да дискутираат и да ги споделат своите размислувања и мислења. На крајот, учесниците работат во парови и ги споделуваат своите заклучоци извлечени од оваа вежба - што и како ќе вклучат во пракса?

Активност 3. Како сакам да учам?

Оваа вежба има за цел да ги идентификува сопствените преференци за учење со употреба на доминантен тип на интелигенција. Прво, учесниците можат да полагаат тест кој дијагностицира повеќе интелигенции според Хауард Гарднер (<https://www.idrlabs.com/multiple-intelligences/test.php>). За жал, тоа трае долго. Ако учесниците се отворени, тие можат да ги споделат своите резултати со другите учесници и да се повикуваат на специфични ситуации од нивниот живот, нивниот начин на учење.

Обучувачот ги објаснува видовите на повеќе интелигенции според Гарднер (сите нив), обезбедува и нагласува практични совети за тоа како да се организира учењето, земајќи го предвид доминантниот тип на интелигенција.

МОДУЛ 2. ДНЕВНА, ДНЕВНА РАБОТА

Секојдневните рутински ситуации во работната средина со потенцијал за учење на основните вештини

Времетраење: 120'

Опрема: Персонален компјутер или лаптоп или паметен телефон, Интернет конекција

ВОВЕД

Во ова поглавје ќе се обидеме да ја подигнеме свеста за важноста на ситуациското учење и учењето на работното место. Поголвјето исто така вклучува “мразокршачи” и активности што наставниците можат да ги користат во нивната работа со возрасни.

СТРУКТУРА НА МОДУЛОТ

Овој модул се состои од неколку теми, теоретски и практични и една за проверка на разбирањето на модулот.

Тема 1. Дали работните места со ниско образование во услужната економија се навистина слабо квалификувани?

Тема 2. Учење на возрасни на работно место

Ситуациско учење

Секојдневно учење

Тема 3. Проверка на знаењето

Тема 4. Ајде да го направиме реално и практично

Загревачка активност: Две вистини и лага

Загревачка активност: Кој е тој?

Загревачка активност: Интересни прашања

Загревачка активност: „Жива“ библиотека

Активност 1. Вештини за учење, читање и пишување користејќи список со упатства за работа (за работници во производство)

Активност 2. Учење компјутерски вештини за подготовка на табела за вработените во магацин.

Активност 3. Опиши ја твојата компанија

Тема 1. Дали работните места со ниско образование во услужната економија се навистина за слабо квалификувани?

Според Роземари Клајн и Герхард Ројтер (професионална обука , стр. 18) работните позиции во последните години се сменија, а промените ќе се случуваат и понатаму. Во минатото постоеше јасна поделба на работата и постоеја работни места со слаби квалификации, каде се вработуваа луѓе со ниско ниво на формално образование, слабо квалификувани или неквалификувани работници. Овие работни места, со текот на времето, станаа сè позаситени и бараат од вработените постојано да учат за да одговорат на нови предизвици.

Пример: Промена на работни места - случај на старател (професионална обука, стр. 18, сите преводи на Ања Каменички, освен ако не е поинаку наведено).

„До пред неколку години, работата на негувателка во детска градинка бараше ниски вештини. Сепак, со оглед на вештините што негувател мора да ги има во денешно време, овој вид на работа во никој случај не е слабо квалификуван, бидејќи задачите и барањата станаа тешки на различни нивоа на оваа работна позиција “.

Областите за развој на вештини во образованието и обуките произлегуваат од реалните барања во специфични работни средини.

Услужната економија има поголема побарувачка од индустриската. Со оглед на фактот дека се занимава со најразлични потреби на потрошувачите на услуги и разновидноста на овие потрошувачи, услужната економија доведува повеќе работници во состојба на функционална неписменост.

Тема 2. Учење на возрастните на работно место

СИТУАЦИСКО УЧЕЊЕ

Образованието и обуката за развој на вештини во работната средина се најдобри кога се засноваат на пристапот на ситуациско учење. Дејствата во ситуации при работата се во основата на теоријата на ситуациско учење. Учењето во работната средина се случува за време на работа или извршување на задачи. Појдовна точка за учење се реални животни ситуации во кои се применуваат вештини. Врз основата на овие ситуации се специфични вештини и компетенции со кои вработените треба да управуваат.

Пример	Карактеристики	Ресурси
Разберете ги упатствата за работа со алатката или уредот. Разберете ги упатствата за работата што треба да се заврши. Побарајте објаснување од претпоставениот / инструкторот. Наведете дека упатствата и објаснувањата се разбрани.	Ова е разговор лице в лице помеѓу две лица; може да се користат гестови и изрази на лицето. Разговорот се спроведува директно на лице место; може да се прикажат важни работи. Вработениот е во хиерархиски пониска позиција. Можноста за зборување на вработениот е мала; може да се ограничи на да / не, или да покаже разбирање или неразбирање.	Фаќање (ловење, искористување)на ситуацијата Разбирање на важни зборови (тука, таму, сега, прво, тогаш, итн.) Користете јазик, гестови и изрази на лицето за да покажете разбирање или неразбирање. Знајте дека прашањата се дозволени. Едноставни стратегии за прашања, поддржани од изрази на лицето и гестови.

Целта на ситуациското учење е дека знаењето и вештините не само што се стекнуваат во специфични ситуации и работен контекст, туку можат да се применат и во решавање нови проблеми во други области од животот.

Табела 1: SVEB 2016. K1 Разбирање на директни инструкции на работното место во контекст на ситуацијата

Забелешка. Адаптирано од Go Toolkit Arbeitsplatzorientierte Förderung der Grundkompetenzen: Vol. 2. Дескрипторен (стр. 16)

Истражувањето на PIAAC покажа дека текстуалните вештини и вештините за решавање проблеми се неопходни за извршување на секојдневните работни задачи, проследени со способност за учење. Степенот до кој можеме да ги подобриме нашите вештини за читање со разбирање и решавање проблеми, исто така, зависи од организацијата на работата. Ефективни методи на работа како што се самостојност, тимска работа, независност, менторство, циркуларно вработување и употреба на нови форми на учење, го зголемуваат бројот и квалитетот на можностите за учење, го поддржуваат учењето во работни средини и ефективно придонесуваат за развој на вештини (ОЕЦД, 2016а и ОЕЦД), 2016б).

Загрижува фактот што возрасните кои немаат завршено стручно образование и ги немаат потребните квалификации, не се вклучуваат во образованието на возрасни.

Причините за ова се различни:

- 30,7% велат дека не гледаат корист во образованието,
- 28,9% велат дека обемот на работа / времето не им дозволува да го сторат тоа,
- 24,9% велат дека се недоволно информирани или дека не добиваат соодветни понуди и
- 12,7% велат дека не посетуваат обука поради високи трошоци.

Се претпоставува дека голем дел од дадените одговори го одразуваат стравот на испитаниците од непријатните емоции што ги доживеале во времето на нивното школување.

Словенечкиот институт за образование на возрасни го следи учеството во доживотното учење. Голем број истражувачки студии покажаа дека возрасни со ниско образование и слаби квалификации во помала мера учествуваат во програми и активности од оние што се пообразовани и поквалификувани (вклучувањето во образованието за возрасни зависи од возраста, формалното образование, вработувањето, здравствениот статус, како и од полот). И покрај овие резултати, повеќе од половина од испитаниците изјавиле дека работното место е соодветено место за учење.

Еплби и Бартон (2008) тврдат дека учењето има три карактеристики:

- a) Учењето е когнитивен или ментален процес кој вклучува размислување.

- б) Тоа е емотивен процес кој вклучува емоции.
- в) Тоа е исто така општествен процес кој вклучува акција.

Педагогијата за ситуациско учење се заснова на следниве задачи што им се наметнуваат на креаторите на програми и на едукаторите:

- (1) Истражувајте рутински задачи;
- (2) Размислете за животот на ученикот;
- (3) Поттикнете учество на учесниците со употреба на автентични материјали од реално работно опкружување;
- (4) Бидете сигурни дека вашите ученици учат во безбедна и добро поддржана средина;
- (5) Проширете го учењето со други форми, да вклучува говорни, визуелни, индивидуални и групни комуникациски методи.

Пристапот за ситуациско учење при обуките и едукацијата за развој на вештини вклучува ресурси за учење поврзани со работни ситуации во реалниот живот.

Како правило, наставниците секогаш треба да ги охрабруваат учесниците да носат со себе ресурси од нивното работно опкружување, како што се форми, пресметки и задачи што сакаат да ги користат како примери за учење. Овие ресурси треба да вклучуваат широк спектар на преференци за учење, како што се визуелни (умни мапи, видеа, фотографии), аудитивни (видеа, звучни записи, дискусија) и кинестетички (играње улоги, конкретни ресурси).

СЕКОЈДНЕВНО УЧЕЊЕ

Како учат возрасните - секојдневни ситуации:

<https://www.youtube.com/watch?v=3LdEwYDDJBg>

Секојдневните активности влијаат на сите нас бидејќи тие постојано нè тераат да учиме неформално. Нашата социјална мрежа го обликува нашето учење и треба да бидеме свесни за тоа кога размислуваме за сопственото учење или планираме активности за учење за другите.

Совет: Совети за тоа како да учите на работа (оваа вежба е наменета само за возрасни едукатори и треба да биде значително изменета за да ги задоволи потребите на работниците во ситуација на функционална неписменост):
<https://www.youtube.com/watch?v=SUO1Tn7pDfw>

ТЕМА 3. ПОНАТАМОШНО ЧИТАЊЕ И ПРОВЕРКА НА РАЗБРАНОТО

Klein, R., Reutter, G. 2020. Професионална обука- Прирачник за самостојно учење. Стекнување на компетенции за обука за основни вештини базирани на работа. Достапно од 23. 5. 2021:http://www.profi-train.de/images/IO1_EN_final_version.pdf

ПРОВЕРКА НА РАЗБИРАЊЕТО

1. Областите за развој на образовните вештини и обука произлегуваат од реалните барања во специфични работни средини.

ТОЧНО   НЕТОЧНО

2. Истражувањата на PIAAC покажуваат дека знаењата на математичките формули се од основно значење за работните места.

ТОЧНО   НЕТОЧНО

3. По правило, наставниците секогаш треба да ги охрабруваат учесниците да носат со себе ресурси од нивното работно опкружување, како што се формулари, пресметки и задачи што сакаат да ги користат како примери за учење.

ТОЧНО   НЕТОЧНО

Тема 4. Ајде да го направиме реално и практично

Сесијата за учење се започнува со мразокршач за да се создаде безбедна и релаксирана средина за учење.

ЗАГРЕВАЧКА АКТИВНОСТ: ДВЕ ВИСТИНИ И ЛАГА

Две вистини и една лага е една од потрадиционалните загревачки активности и може да се користи насекаде, од семејни забави до настани во компанијата. За да играте, едноставно го прашувате секој учесник да каже три „факти“ за себе - два од фактите да бидат точни, а еден да биде лага.

На пример, може да кажете: "Еднаш учествував на аудиција за ТВ-емисија на Зум. Имам тројца браќа. Летав со падобран во Швајцарија пред неколку години"

Учесниците наизменично претпоставуваат која од изјавите е лага. (за ваша информација, имам двајца браќа, а не тројца, така што тоа е лага. За жал, направив аудиција за емисија на Zoom Tv и да, летав со падобран.)

Две вистини и лага е забавна и привлечна игра, и што е уште поважно, може да му помогне на вашиот тим да научи факти едни за други, така што тие можат да формираат подлабоки врски.

ЗАГРЕВАЧКА АКТИВНОСТ: КОЈ Е ТОА?

Секој учесник на парче хартија, нека напише уникатен, чуден или неочекуван факт за себе. Потоа, ставете ги парчињата хартија во капа и измешајте ги. Секој нека извлече по едно парче хартија од капата и нека го прочита.

Дозволете им на учесниците да се обидат да погодат кој го напишал тоа. Потоа, замолете ги учесниците кои ги напишале овие факти да се идентификуваат и да го објаснат контекстот доколку е потребно. Ова може да биде одличен начин да се запознаете со нови карактеристики, особини за останатите учесници.

ЗАГРЕВАЧКА АКТИВНОСТ: ИНТЕРЕСНО ПРАШАЊЕ

Поставувањето на интересни прашања е лесна и ефикасна игра за загревање. За да играте, едноставно прошетајте низ собата и од секој учесник побарајте одговор на интересно прашање. Прашањата зависат од вас, но ако немате идеја, еве неколку идеи:

- Ако сте заглавени на пуст остров и имате можност да понесете со вас три предмети, кои три предмети би биле и зошто?
- Ако бевте животно, што ќе бевте и зошто?
- Дали некогаш сте биле на концерт? Ако да, кажете ни за тоа.
- Ако можеш да вечераш со некоја позната личност, која би била таа и зошто?

Овие прашања служат за две цели - прво, тие им овозможуваат на учесниците да размислуваат поразлично и покреативно, и второ, тие се охрабруваат да разговараат на теми што обично се резервирани за надвор од работата, што им овозможува на учениците да се запознаат подобро меѓусебно.

ЗАГРЕВАЧКА АКТИВНОСТ: „Жива“ библиотека

„Жива“ библиотека е метод на неформално образование и ја поттикнува социјалната свест, толеранцијата и почитувањето на човековите права. Се состои од „живи книги“, библиотекарите и читателите.

Во нашиот случај, едукаторите за возрасни (обучувачи) се библиотекарите, а учесниците се „живи книги“ и читателите. Секој учесник го пишува насловот и некои теми на книгата наречена „Јас и мојата работа“. Библиотекарот им помага на учесниците поставувајќи им прашања и давајќи им примери. Откако ќе бидат напишани сите книги, библиотекарот ја дели групата на две помали групи. Едната група (живите книги) - ставете ги насловите на книгите на масата и тоа ќе послужи како полица за книги во библиотеката. Втората група од учесниците (читателите) - изберете еден наслов на книга од полицата за книги; оној што најмногу ви се допаѓа и кој ви е најубедлив.

Потоа започнува процесот на читање. Овој процес вклучува искрен разговор помеѓу „живата книга“ и читателот, поставување прашања што се однесуваат на добивање директни одговори. Процесот на читање станува удобно и интерактивно место за интимна комуникација со луѓе од социјално ранливи групи. Библиотекарите – едукаторите за возрасни, наставниците, го набљудуваат разговорот од страна и интервенираат доколку е потребно. Читањето трае околу 15 до 25 минути. Резултатот од читањето е обично очигледен: читателот заминува внимателен, позитивен и енергичен, многу често тие стануваат пријатели или разменуваат контакти. Процесот на читање ја урива бариерата на несигурност и страв, развива толеранција и меѓусебно разбирање. По завршувањето на читањето, групите се менуваат - читателите стануваат „живи“ книги, а групата „живи“ книги читатели. Процесот на читање се повторува уште еднаш.

Може да го гледате и видеото Настава за возрасни ученици: Загревачки активности

https://www.youtube.com/watch?v=nqeKgUSwN_8

Активност 1. Вештини за учење, читање и пишување користејќи список со упатства за работа (за работници во производство)

Од учесниците се бара да донесат разни списоци со упатства што мора да ги следат на работното место. Со вежба за читање на упатствата, сумирање и анализа на истите, и со вежба за пишување упатства за друг процес, учесниците:

- вежбаат читање различни видови популарни текстови на документи,
- читаат и разбираат,
- ги разбираат основните информации и може да ги сумира во содржини,
- ги поврзуваат информациите од текстот со нивните сопствени знаења,
- учат да структурираат текст користејќи временски и последователни показатели (прв, следен, конечно итн.)
- знаат да креираат едноставни текстови за процеси со содржина од секојдневниот живот и
- ги почитуваат правописните и граматичките правила на пишаниот јазик.

Активност 2. Учење компјутерски вештини за подготовка на табела за магацин (за вработените во магацин)

Учесниците учат да ја користат програмата за уредување на податоците во табели Excel, што ја користат за запишување на залихи кога / ако работат во магацин.

АКТИВНОСТ 3. ОПИШИ ЈА ТВОЈАТА КОМПАНИЈА

Опишете ја вашата компанија и нацртајте ја нејзината организациска шема. Запознајте ги колегите со вашата компанија и вашата организација користејќи изрази како:

„Ќе ве запознаам со мојата компанија.“

„Мојата компанија е поделена на оддели XY“.

„Овие оддели се ...“

„Јас работам во одделот XY“.

„Јас сум одговорен за ...“

МОДУЛ 3. КОЛКУ Е МАЛ СВЕТОТ!

Секојдневни рутински ситуации во социјалното опкружување со потенцијал за учење на основни вештини

Времетраење: 120'

Опрема: Персонален компјутер или лаптоп или паметен телефон, Интернет врска.

ВОВЕД

Секој ден луѓето влегуваат во својата позната социјална средина. Тие ги започнуваат своите рутински обврски каде што се однесуваат - размислуваат, зборуваат, читаат, пишуваат - на даден начин. Тие различно ги читаат текстови и ги користат своите математички способности според едноставни, претежно безбедни рутински социјални ситуации во кои ги учат и ги применуваат своите основни вештини: читање, разбирање, зборување, културни вештини, накусо, основни вештини за писменост и броење.

СТРУКТУРА НА МОДУЛОТ

Модулот се состои од три теми.

Тема 1. Дефинирање на социјалното опкружување и рутинските социјални ситуации

Тема 2. Понатамошно читање и проверка на разбраното

Тема 3. Ајде да го направиме реално и практично

Загревачки активности

Активност 1. Време поминато со партнерот

Активност 2. Што правеше денес / што ќе правиш

Активност 3. Време поминато заедно / помагање едни на други

Тема 1. Дефинирање на социјалното опкружување и рутинските социјални ситуации

Општо е прифатено дека начинот на однесување и развој на луѓето зависи од нивното здравје, но и од психосоцијалната средина во која живеат и се движат. Социјалните средини го обликуваат однесувањето директно преку разни форми на влијание како што се притисокот од врсниците и социјалното учење.

Познато е дека возрасните во ситуација на функционална неписменост имаат потешкотии во прифаќањето на промената или прилагодувањето кон новите ситуации, па едукаторите се обидуваат да (ре)создадат безбедна средина за нив во рамките на групата за учење и ситуациите што ги избираат. Ситуациите се рутински, познати и често повторувани. Претпоставуваме дека луѓето кои се функционално неписмени, кога ќе се најдат во рутински ситуации од нивниот личен и социјален живот, се повеќе ќе сакаат да зајакнат некои свои вештини или да научат нови. Задачата на едукаторите е да го набљудуваат нивниот став и одговори и да го прилагодат своето „поучување“ на секој од нив и на групата учесници. Тие треба да им дадат на овие ситуации поширока и подлабока културна димензија.

За подобро да се разберат социјалните ситуации со потенцијалните едукатори за возрасни, тие треба да имаат јасна слика за социјалното опкружување на нивните ученици. Претпоставуваме дека луѓето во ситуација на функционална неписменост повеќе зависат од нивното непосредно соседство. Најблиското социјално опкружување на луѓето се семејството и пријателите. Таму добиваат поддршка за здрава исхрана и добиваат комплименти за нивните јадења и другите навики и активности од страна на деца, родители, семејство, партнер. Тие добиваат поддршка за нивната физичка активност кога другите учествуваат во нивната физичка активност со нив или, напротив, нивната физичка активност може да се саботира.

„Социјалното опкружување“ е социјален конструктор кој има различни димензии, но за нашите цели е важно да го намалиме нивниот број на она што може да ни помогне да ги утврдиме социјалните контексти и ситуации со

потенцијал за учење. Овие ситуации ќе се рефлектираат во единицата за практичен пристап.

Социјалното опкружување и социјалните ситуации зависат од социјалните контексти, што ќе се види во филмот Лесен германски. Колку повеќе луѓе се образовани, толку повеќе тие се опкружени (во урбанизирано социјално опкружување, средина за слободно време, професионална средина), повеќе можат да бидат активни и ангажирани, нивните животи можат да бидат меѓусебно поврзани со животот на другите луѓе, и поразновидни се нивните социјални ситуации. Разбирливо е дека луѓето во ситуација на функционална неписменост се изложени или иницираат помал број на различни ситуации.

Социјалното опкружување и социјалните ситуации зависат од социјалната кохезија на животната средина, довербата и склоноста кон колективно дејствување. Луѓето во ситуација на функционална неписменост најмногу зависат од нивното соседство и препознаваат кога се *тесно поврзани*. Кога возрасните внимаваат на децата, а децата можат да се обратат на возрасните, ако може да им се верува на луѓето, ако се согласуваат едни со други, ако жителите на соседството се подготвени да си помагаат едни на други и кога ги делат истите вредности, тие го ценат социјален капитал во нивното соседство. Тие се чувствуваат дека припаѓаат на соседството ако можат да ги посетат своите пријатели во нивните домови. Ако им треба совет, тие сакаат да можат слободно да отидат кај некој во своето соседство ... Понекогаш се подготвени да сработат нешто со цел да го подобрат своето соседство. Тие сакаат да се доживуваат себе како еднакви на луѓето во нивното соседство. Тие сметаат дека е добро да се согласат со луѓето околу нив за нешто што е важно во нивниот живот.

Социјалниот капитал е од голема важност. Од соседството, според Каплан и сор. (2003) луѓето очекуваат социјална поддршка која е корисна, информативна, проценлива и емоционална.

Ние веруваме дека едукаторите за возрасни треба да ја поттикнуваат социјалната поддршка во рамките на нивната група ученици. Во рамките на групата, учениците треба меѓусебно да си помагаат, а едукаторот да помага во извршување на некои

задачи. Тие треба да споделуваат знаења и вештини. Тие очекуваат да бидат пофалени (многу важни!) и се надеваат дека ќе добијат емоционална поддршка. „Мохамед е толку добар, но вие не велите колку е добар?“ „Да не се однесуваат како мајка за нас, ќе си отидев“. рече М.Б. (24)

Едукаторите за возрасни од своите ученици ќе научат за нивното социјално опкружување, но важно е да имаат некои теоретски знаења, и да се имаат во предвид низа карактеристики во врска со живеењето во соседството. Овој вид на знаење ќе им помогне да состават свој список на ситуации и да го вклучат во нивниот сопствен прирачник заснован на нивните наоди. Нацртот што го нудиме во рамките на овој проект треба да служи само како ориентација за едукаторите за возрасни. Воспоставивме пробен список на аспекти од социјалното опкружување заснован на претпоставени социјални контексти и социјални ситуации.

Социјални ситуации

Споделување на секојдневни, рутински ситуации со партнерот, децата, семејството, пријателите

Да си помагаме едни на други

Посета на пријатели во нивните домови

Барање совет

Работиме заедно на подобрување на соседството

Да се биде активен во семејни рутински ситуации; подготвување оброци и сл.

Одење на шопинг и сл.

Промена на навики со помош на други

Средба за здравствени проблеми

Тема 2. Понатамошно читање и проверка на разбраното

- Coleman, J. S. Општествен капитал при создавање човечки капитал. Am J Socio 1988: S95–S120. 51.

- Edwards, B., Foley, M. W. Граѓанското општество и социјалниот капитал Putnam. Am Behav Sci Scientist 1988; 42: 124–139.
- Kawachi, I. Ефекти на социјалниот капитал и заедницата врз населението и здравјето на поединецот. Ann N Y Acad Sci 1999; 896: 120–130.
- Veenstra, G., Luginaah, I., Wakefield, S., Birch, S., Eyles, J., Elliott, S. Ефекти на општествениот капитал и заедницата врз основа на населението и здравјето на поединецот. Soc Sci Med 2005; 60: 2799–2818.
- Terri Combs-Orme Почетен развој на мозокот за практика на социјална работа: Интегрирање на невронауката со теоријата на Пијаже за когнитивен развој, Весник за однесување на човекот во социјалното опкружување, 2013; 23:5, 640-647.

ПРОВЕРКА НА ЗНАЕЊЕТО

1. Луѓето во состојба на функционална неписменост сакаат да живеат самостојно.

ТОЧНО   НЕТОЧНО

2. Тие очекуваат дека нивното опкружување ќе им понуди секаква поддршка.

ТОЧНО   НЕТОЧНО

3. Тие треба да бидат пофалени што е можно почесто.

ТОЧНО   НЕТОЧНО

Тема 3. Ајде да го направиме реално и практично

Едукаторите за возрасни мора да бидат имагинативни за да ги пресоздадат општествените ситуации од педагошки причини или да ги искористат случајните ситуации во околината.

Активности за загревање

Активностите за загревање може да се користат за секоја сесија, но особено како вовед во првата, бидејќи тие се важен сегмент за создавање на средина за учење и живеење и создавање на чувство на припадност и чувство на прифатеност.

Ако учениците не се познаваат едни со други, тие би можеле да усвојат нов идентитет за социјална валоризација (објаснето во LearnersMot 1, Deep In:

<http://www.learnersmot.eu/online-course-start.php>,

*Лекција 3. Од слушање и зборување до пишување. За основните вештини, под
Активности: 3.2 Активност 2, Од активности за кршење мраз кон напишани
активности во реален живот - пополнување формулари)*

Ако учениците веќе се познаваат едни со други, тогаш тркалото по случаен избор може да биде активност по избор, особено затоа што може да се користи дигитално.

Тркало по случаен избор: <https://tools-unite.com/tools/random-picker-wheel>

АКТИВНОСТ 1. ВРЕМЕ ПОМИНАТО ЗАЕДНО СО ПАРТНЕРОТ

Интересен поглед кон секојдневните рутински ситуации со еден партнер.

Еден ден од животот на Денис Кук: <https://vimeo.com/49270861>

Филмот се користи за учење англиски јазик каде што секојдневната рутина е важен вовед во личните активности... Би било досадно да се прикаже целиот филм одеднаш. Значи, филмовите треба да се поделат на неколку делови онолку колку што сметате дека е доволно. Тие ќе се користат како поттик за разговор за секојдневниот живот на учениците.

(1) Вашите ученици можат да ги меморираат ситуациите на Денис Кук користејќи:

прво, второ, трето потоа, конечно тој...

(2) Учениците ги играат овие рутински ситуации... преземајќи ја улогата на Денис и улогата на Трисија.

Раскажувањата не треба да бидат ограничени само на она што го прават вашите ученици, туку и на тоа како се чувствуваат во врска со овие рутински ситуации. Како живееле преминувајќи од примарна во секундарна социјализација, заминувањето од дома и живеењето сами, формирање на сопствено семејство, првото вработување итн.

Со активност треба да се запишуваат кратки забелешки едни за други.

Почитуван Џејмс,
Се надевам дека си добро.
Вие би сакале да знаете за тоа како ги минувам деновите. Добро,
Прво, станувам во...
Потоа се истуширам
Конечно,

Поздрави ги сопругата и децата
Најдобри желби,
Петар

Алтернативно, тие можат да му напишат и на својот партнер како се чувствуваат...

Мила, (душо моја, мое глувче, итн. Направете го што е можно посмешно!)
Како што знаеш морав да станам рано. Во
Се чувствував навистина уморно (изнервирано, истоштено, заситено)
Потоа
Конечно

Со љубов
Петар

Активност 2. Што правеше денес? / Што ќе правиш?

Која е твојата дневна рутина? | Супер лесен германски:

<https://www.youtube.com/watch?v=FOCFFJLQUcM&t=9s>

Активност 3 . Време поминато заедно / помагање едни на други

egg
boil
timer

Ова е друга вообичаена ситуација за некои луѓе. Се користи дигитален пристап, но важна е и вештината за читање на упатства.

Пред да го користите овој дигитален пристап, прашајте ги учениците дали понекогаш варат јајца, какви сакаат да бидат варените јајца, меки, полутврди, тврди. Како го прават тоа.

Учениците обично се многу прецизни во врска со процесот и многу детално го опишуваат. Проблемите се јавуваат кога ќе бидат запрашани зошто. И како...

Временскиот тајмер за варење на јајцата е вежба за читање, но може да заврши со пишување упатства кои ученици си ги пренесуваат едни на други. Прво, второ, трето... тогаш акцентот е ставен на процесот и пишувањето на кратка белешка.

Заедничко варење јајца, користејќи мерач за време за варење јајца: Boiling eggs together, using an egg boil timer: <https://tools-unite.com/tools/boiled-eggs-timer>

МОДУЛ 4.КУЛТУРАТА Е НА ДОФАТ

**Ситуации со потенцијал за учење на основни вештини во културно
опкружување и создавање врски со неа**

Траење: 120'

Опрема: Компјутер и проектор, бела табла, листови хартија и пенкала

ВОВЕД

Главната цел на овој модул е да се подобри самодовербата и самопроценката кај нискообразованите и слабо квалификуваните ученици со помош на култура (уметност, итн.). Културните вештини помагаат во подобрувањето на сите други основни вештини како што се вештини за читање, пишување, разбирање, комуникација и сметање.

СТРУКТУРА НА МОДУЛОТ

Модулот се состои од три теми:

Тема 1. Ајде да добиеме поширока слика

Тема 2. Понатамошно читање и проверка на разбраното

Тема 3. Ајде да го направиме реално и практично

Активности за загревање: Почесто од...

Активност 1. Биографија на позната историска личност од вашиот град

Активност 2. Колку е цената на ручекот?

ТЕМА 1. АЈДЕ ДА ДОБИЕМЕ ПОШИРОКА СЛИКА

Ако ве прашаат да ја опишете вашата култура, што би рекле? Шпанците веројатно би спомнале фламенко, борба со бикови, „Дон Кихот“ или паела. Историјата, литературата, гастрономијата, верувања, правилата, вредности ја изразуваат нашата култура. Културата е збирка модели на човечка активност во рамките на општеството или социјалната група. Културата е како размислуваме, постапуваме и се однесуваме. Така ги разбираме и симболите, од јазик до гестови. Културата е насекаде, и ние постојано ја развиваме и дефинираме нашата култура.

Културата нè дефинира како индивидуи и членови на колективитети. Таа игра клучна улога во нашите општествени активности. Таа е важна во обликувањето на социјалните односи, социјалниот поредок, нашите секојдневни активности итн.

Според научници кои ги истражуваат општествените појави, културата е составена од две основни категории: материјална и нематеријална култура.

Материјалната култура се состои од објекти произведени и користени од општеството. Овој аспект вклучува голема разновидност на работи, од облека до филмови, музика, литература, уметност, споменици, слики итн.

Социолозите ја дефинираат *нематеријалната култура* како вредности и верувања, јазик, комуникација и практики што ги споделува група луѓе. Културата е составена од знаење, претпоставки и очекувања. Исто така, вклучува правила, закони и морал што управуваат со општеството; зборови и симболи што ги користиме за да изразиме идеи и концепти. Културата е исто така она што го правиме и како се однесуваме и изведуваме (на пример, театар и танц). Таа е вметната во начинот како се однесуваме или комуницираме со другите, како ги изразуваме идентитетите на раса, класа и пол. Културата, исто така, вклучува колективни практики и церемонии во кои учествуваме. Материјалната култура (производ) и нематеријалната култура (процес) често се поврзани.

Бидејќи културата е неразделен аспект на нашите животи, можеме да ја искористиме како алатка за образование на возрасните. Уметностите и хуманистичките науки поттикнуваат критичко размислување и тие им помагаат на возрасните ученици да го пронајдат патот до знаењето користејќи ја културата како метод на учење. Уметноста исто така може да послужи како моќна алатка за социјална инклузија додека се работи со имигранти, малцинства и други ранливи групи. Музеите, галериите, библиотеките и другите културни институции нудат значителни можности за неформално учење на возрасните. Музеите се една од најважните средини за меѓугенерациско учење. Многу возрасни првично доаѓаат во музеите со своите деца.

Основните комуникациски вештини на возрасните ученици, нивното креативно и критичко размислување може да се подобрат со дискутирање за нивните искуства и чувства поврзани со посета на музеи или присуство на театарска претстава. Ако учиме на начин што нè ангажира емоционално, најверојатно ќе ги стекнеме и практикуваме новите знаења.

Различни аспекти на културата може да се користат при учење на разни вештини, на пример гастрономијата и готвењето се култура и тие можат да се користат за когнитивно учење броеви и други основни вештини. Односот помеѓу културата и вештините е многу поблизок отколку што изгледа. Математиката и математичките концепти се присутни во сите рецепти (пропорции, поделби, множења, единици, дозирање).

Фолклорот може да се користи за подобрување на вештините за читање, пишување и когнитивните способности. Може да помогне во збогатување на речникот на возрасните ученици. Поговорките и изреките се широко распространети во секојдневниот живот и припаѓаат на таканаречената усна литература. Пишувањето е когнитивно предизвикувачка активност што вклучува преведување на мисли на јазик, организирање идеи на таков начин што читателите можат да го следат размислувањето на писателот и да пристапат до акумулација на знаење.

Упатствата за елаборирање бараат да се земат предвид карактеристиките на ниско образованите и слабо квалификувани возрасни ученици - тие се практични, насочени кон целите и очекувано е знаењето да биде користено во секојдневниот живот.

Треба да се охрабри употребата на дигитални технологии. Може да се започне со создавање тема на разговор во група каде ќе се споделуваат на мислења, сомнежи итн. Дигиталните технологии исто така може да послужат како алатка за подобрување на вештините за пишување поради опцијата за автоматска корекција.

Сумирајќи, предлагаме да се искористат сите алатки достапни во нашето културно опкружување (внатре и надвор од просторијата за предавања) за да го направиме процесот на образование што е можно попозитивен, охрабрувачки и мотивирачки.

ТЕМА 2. ПОНАТАМОШНО ЧИТАЊЕ И ПРОВЕРКА НА РАЗБРАНОТО

- Внесување културен контекст и самоидентитет во образованието: Брајан Лозенски на TEDxUMN. Достапно на 23. 05. 2021:
<https://www.youtube.com/watch?v=bX9vgD7iTqw>
- Математика во кујна. Достапно на 23. 05. 2021:
<https://www.youtube.com/watch?v=wQkCBhQd7wM>
- EPALE фокус: Уметност и култура во образованието на возрасни. Достапно на 23. 05. 2021: <https://epale.ec.europa.eu/en/blog/epale-focus-art-and-culture-adult-education>
- Quintana, J. I.: Игровни активности за работа на колоквијализам, изреки и изреки во училиницата ЕЛЕ, Универзитет во Бургос. Достапно на 23. 05. 2021:
<https://www.educacionyfp.gob.es/dam/jcr:f78f7760-b23c-42e7-b6e6-87b8ffec3522/2006-redele-6-07ibanez-pdf.pdf>
- Типови, Елементи & Подкласи на Култура. Достапно на 23. 05. 2021:
<https://study.com/academy/lesson/types-elements-subsets-of-culture.html>
- Cole, N. L., Што е всушност култура? Достапно на 23. 05. 2021:
<https://www.thoughtco.com/culture-definition-4135409>

- Harper, H., Најдобрите 10 загревачки активности за возрасни (испробани & потврдени). Достапно на 23. 05. 2021: <https://www.quizbreaker.com/icebreakers-for-adults>

ПРОВЕРКА НА РАЗБИРАЊЕТО

1. Што е култура?
  - а .Култура е како се однесуваме, размислуваме и што правиме.
  - б .Култура е како ги разбираме симболите, од јазик до гестови.
  - в. Културата се состои од вредности, верувања, јазик, комуникација и практики што ги споделуваат луѓето заеднички.
  - г. Сите горенаведени се точни.

2. Филмот, музиката, литературата и уметноста се дел од:
  - а. Материјална култура
  - б. Нематеријална култура

3. Вредностите и верувања, јазикот, комуникацијата се сметаат:
  - а . Материјална култура
  - б. Нематеријална култура

4. Уметноста може да послужи како моќна алатка за социјална вклученост при работа со имигранти, малцинства и други ранливи групи.
  1. Вистина
  2. Лага

5. Кое од тврдењата не е карактеристика на возрасните ученици:
  - а . Тие се практични и ориентирани кон целите
  - б. Тие се навикнати на учење и имаат многу добра дисциплина за учење.
  - в. Тие треба да го искористат своето лично искуство како ресурс.

ТЕМА 3. АЈДЕ ДА ГО НАПРАВИМЕ РЕАЛНО И ПРАКТИЧНО

ЗАГРЕВАЧКА АКТИВНОСТ: ПОВЕЌЕ ОД...

Целна група: нови тимови

Цели: Натерајте ги учесниците да ги разберат преференциите на едни со други

Учесници: 5 до 12 возрасни ученици

Траење: 3 до 8 минути

Инструкции

1. Натерајте ги учесниците да седат на начин да можат сите да се гледаат.
2. Започнете со барање од еден учесник да каже една работа што тој сака да ја прави (на пример, сакам да трчам).
3. Лицето од левата страна повторува што рече учесникот и додава нешто што тој / таа повеќе би сакал да го стори (на пример, „X“ сака трчање, јас повеќе би сакал да пливам)
4. Следниот член на тимот потоа пренесува што е кажано, а потоа додава што повеќе би сакал да направи.
5. Играта продолжува сè додека секоја личност не го каже целиот список и не додаде што повеќе би сакал да направи.

АКТИВНОСТ 1. БИОГРАФИЈА НА ВАЖНА ИСТОРИСКА ЛИЧНОСТ ОД ВАШИОТ ГРАД

Траење: 45 мин.

Учесници: 5 до 12 ученика

Таргет група: Возрасни ученици, особено ниско образовани и слабо квалификувани;

Цел: Подобрување на вештините за читање и пишување, учење релевантни факти за вашиот град

Материјали: проектор или ТВ за прикажување видео, работен лист за Антони Гауди (или важна личност или кој било друг културен аспект на локалното опкружување на вашите ученици).

1. Пред да започнете со активноста, направете краток разговор со учениците, прашајте ги што знаат за Антонио Гауди (или важна личност или кој било друг културен аспект од локалното опкружување на вашите ученици). Нема погрешни одговори, учениците можат да кажат се што ќе им падне на ум. Запишете сè што ќе кажат на белата табла / флип-табла.

2. Гледајте го видеото за Антонио Гауди:

<https://www.youtube.com/watch?v=HNMERLHjV7E>

Учениците нека дискутираат во помали групи.

- Што Ви беше најинтересно, што ново научивте?
- Што го привлече вашето внимание?

3. Обезбедете го работниот лист „Факти за животот на Гауди“ (Работен лист 1 или, како алтернатива, можете да обезбедите работен лист за важна личност или кој било друг културен аспект на локалното опкружување на вашите ученици) Прочитајте го текстот заедно со целата група. Олеснете го учењето на вашите ученици.

4. Побарајте од учениците да работат во мали групи за да одговорат на прашањата дадени во работниот лист. Потоа, разговарајте со целата група.

Инспирирачки активности

- Организирајте посета на градот Reus (или на локалното опкружување на вашите ученици) поврзано со животната приказна на Антонио Гауди (или важна личност или кој било друг културен аспект на локалното опкружување на вашите ученици): изложби, посета на локален ресторан, присуство на театар или филмска претстава во врска со образовната програма.
- Што друго би сакале да знаете за Гауди (или важна личност или кој било друг културен аспект)? Пребарувајте преку Интернет.

АКТИВНОСТ 2. КОЛКУ ЧИНИ?

Траење: 30 мин

Учесници: 5 до 12 ученици кои ќе работат во мали групи

Целна група: возрасни ученици, особено ниско образовани и слабо квалификувани

ЦЕЛИ: да употребуваат различни аритметички операции и да го планираат својот буџет

Работни материјали: ценовник на производи и рецепти (на пример базирани на Каталонската кујна, но може да се адаптираат на групата и местото на одржување на активноста)

Вовед во активноста:

1. Започнете со неколку општи прашања до целата група:

- Кое е вашето омилено јадење? Дали сакате да готвите за вашето семејство и пријатели? Зошто да / зошто да не?
- Дали сакате сами да готвите ручек? Зошто да / зошто да не? Дали имате посебен рецепт? Од кого го добивте? Колку е важна храната за прославите?

2. Дадете општо објаснување за историјата на *локалната кујна*. Побарајте од вашите студенти да донесат фотографии од нивните јадења, замовете ги да ја опишат подготовката итн. Каталонската национална и локална кујна има аспекти од историјата, географијата, културата итн. На пример, кулинарското наследство на Каталонија е вкоренето во грчките и римските традиции кои даваат потекло на клучните состојки на медитеранската диета: маслиново масло, пченица и вино. Покрај тоа, исто така се должи на традицијата на Маврите, кои вовеле нови земјоделски методи и широко користени производи како ориз и модри патлиџани. Со откривањето на Америка, домотот беше воведен во каталонската кујна. Учејќи за потеклото на секојдневно користени производи, можеме да ја истражиме нашата земја, да го збогатиме нашето општо знаење, па дури и да ги откриеме тајните на нашата национална кујна.

3. Обезбедете картички (можете да го користите работниот лист 2) со список на производи од вашата земја и региони каде што се произведуваат. Побарајте од вашите ученици да работат во парови или мали групи за да ги поврзат производите со имињата на регионите. По завршувањето на активноста, можете да ги прашате учениците кој од овие производи го пробале и дали некогаш биле во градовите или регионите наведени во активноста. Би било добра идеја да ги разгледате сите региони на мапата.

Инструкции за активноста:

Оваа активност се однесува на примена на математиката во секојдневниот живот. Многу е веројатно дека вашите ученици веќе применуваат математика интуитивно додека подготвуваат јадење или одат на шопинг во супермаркет. Математиката не е нужно апстрактна.

1. Поделете ги учениците во групи по три и обезбедете им на секоја група три ценовника (можете да ги користите работни листови 3, 4 и 5 или да подготвите нешто слично).
2. Секоја група разработува мени за вечера и ја пресметува неговата цена земајќи го предвид бројот на оброци.
3. На крајот од активноста, секоја група ги споделува своите резултати - избраното мени и потребниот буџет.

Литература:

Математика во кујна за возрасни. Достапно на 23. 05. 2021: <https://ekuatio.com/las-matematicas-en-la-cocina/>

Може да најдете и друга литература во дел 2 од овој модул.

МОДУЛ 5. ПРЕБРОЈ МЕ СЕКАДЕ!

Математиката како решавач на проблеми применета на докажани рутински ситуации

*Не се грижете за Вашите потешкотии по
математика, Ве уверувам дека моите се поголеми*

Albert Einstein (1879-1955)

ВОВЕД

Овој модул е за користење математика во секојдневни животни ситуации кај слабо квалификувани и ниско образовани возрасни лица над 45-годишна возраст. Дали познавате личност која не може да изнајде начин за излез од ситуации кога е потребно додавање или одземање? Дали вакво лице го мрази пресметувањето на процентите и не верува во себеси дека резултатите се точни? Вакво лице може да биде во состојба на функционална неписменост. Лицето исто така може да биде дислектично, да се бори да најде свои начини на функционирање ...

Можеби користењето математички вештини кај возрасните би било поуспешно ако се посветиме на промена на нивниот став кон математиката. *Едукаторите треба да ги истражуваат чувствата на нивните ученици кон оваа тема. Тие пак, треба да ги идентификуваат своите стравови, предрасуди и да развијат стратегии за нивно надминување. Најдобар начин да се направи тоа е со примена на математика во реални животни ситуации.*

СТРУКТУРА НА МОДУЛОТ

Модулот содржи 4 теми и тоа:

Тема 1. Математиката применета на секојдневни животни ситуации и потребата да се надминат стравовите кон неа;

Тема 2. Рутински ситуации кои побаруваат математички вештини

Тема 3. Понатамошно читање и проверка на разбраното

Тема 4. Решавање реални животни проблеми со користење на математички концепти.

Загревачка активност: Елементарна игра со два играчи со користење на ментално собирање и одземање

Активност 1. Точна доза?

Активност 2. Буџет

Активност 3. Купон за подарок од 50 € .

ТЕМА 1. МАТЕМАТИКАТА ПРИМЕНЕТА НА СЕКОЈДНЕВНИ ЖИВОТНИ СИТУАЦИИ И ПОТРЕБАТА ДА СЕ НАДМИНАТ СТРАВОВИТЕ КОН НЕА

Се чини дека е општествено прифатливо да се биде лош по математика. Честопати слушаме луѓе како велат: „Математиката не е моја работа“. Во 2021 година во Велика Британија, владината статистика утврдила дека 49% од работоспособното население во Англија имаат ниво на користење аритметички операции што се очекува од деца од основно училиште. Што да се направи?

Во 2001 година, во Велика Британија беше лансирана стратегијата „Вештини за живот“. 14 милиони возрасни беа поддржани во период од десет години за да ги подобрат своите математички вештини. Кои лекции ги научивме од ова искуство? Наместо средина ориентирана кон перформанси, може да се видат ставови ориентирани кон пониски нивоа на вознемиреност. За возврат, нивоата на математички вештини не се зголемија. Значи, возрасните треба и понатаму да се обучуваат да користат математика во секојдневни ситуации, за да станат посигурни во употребата на броевите и аритметичките операции и да можат да живеат и работат самостојно.

Зајакнување на пристапот на возрасни ученици со слаби квалификации:

<https://www.oecd->

[ilibrary.org/sites/07d987baen/index.html?itemId=/content/component/07d987ba-en](https://www.oecd-ilibrary.org/sites/07d987baen/index.html?itemId=/content/component/07d987ba-en)

Едно од најважните сфаќања во математиката се односите, пропорциите. Пропорционалното резонирање се однесува на можноста да се користат односите во ситуации кои вклучуваат споредување на количините (Дојл, Дијас, Кенис, Царноча и Бејкер, 2016). Дополнително, пропорционалното расудување „е една од најчесто користените апликации на математиката во секојдневниот живот“ (Хилтон, Хилтон, Дол и Гус, 2016, стр. 194). Меѓу вештините потребни за пропорционално расудување се *мултипликативното и релациското размислување и разбирање на концепти како што се рационални броеви, дробки, децимали, множење и делење* (Ламон, 2005). Разбирањето на рационалните броеви и дробки е од особено значење бидејќи овие поими се поврзани со реални ситуации (Behr et al., 1983).

Многу возрасни не успеваат да расудат пропорционално (Ламон, 2007; 2012) и да ги разберат односите, но разбираат дека математиката има универзален јазик што се применува скоро во секој аспект од животот. Возрасните ученици би биле изненадени кога ќе видат како се појавува потреба од примена на математиката во различни секојдневни ситуации.

ТЕМА 2. РУТИНСКИ СИТУАЦИИ КОИ ПОБАРУВААТ МАТЕМАТИЧКИ ВЕШТИНИ

Изработка на рутински буџети

Колку треба да потрошам денес? Кога ќе можам да купам нов автомобил? Колку пари остануваат кога ги плаќам месечните сметки? Треба ли да заштедам повеќе? Таквите мисли обично ни паѓаат на ум. Подготвуваме буџети засновани врз едноставни пресметки со помош на едноставни математички концепти. Значи, не можеме да кажеме, никогаш нема да учам математика!

Проектирање на ентериер

Дизајнерите за внатрешно уредување ги планираат ентериерите засновани на пресметки на површина и волумен за да се пресмета и процени правилниот изглед на која било просторија или зграда. Ваквите концепти претставуваат важен дел од математиката.

Купување во продавници за храна и супермаркети

Огласите како „70% попуст“, „Купи еден, земи го вториот производ бесплатно“ итн., се гледаат секојдневно во продавниците. Клиентите ги посетуваат продавниците, гледаат такви огласи, ја проценуваат количината што треба да се купи, тежината, цената по единица, колку е попустот и, конечно, вкупната цена на производот пред да го купат. Пресметките се вршат врз основа на основни математички концепти. Така, и тука, математиката претставува важен дел од нашата дневна рутина.

Управување со времето

Едно лице сака да изврши неколку задачи во ограничено време или истовремено. Не само што управувањето со времето е проблем, некои луѓе дури и не можат да го прочитаат времето на аналоген часовник. Ваквите проблеми можат да се решат само со разбирање на основните концепти на математиката. Математиката не само што ни помага да го разбереме управувањето со времето, туку и да го процениме.

Планирање на патување

На сите ни е досадно од нашиот монотон секојдневен живот и посакуваме да одиме на повеќедневни одмори или патувања. За ова, треба да ги испланираме работите соодветно. Треба да го подготвиме буџетот за патувањето, бројот на денови, дестинациите, хотелите, соодветно прилагодување на нашата работа и многу повеќе. Тука доаѓа важната улога на математиката. Потребни се основни математички концепти и операции за да се испланира и ужива во успешно патување.

Здравствена писменост и дозирање лекови

Дозирањето лекови се однесува на способноста на една личност да носи одлуки за потребата од лекови, за нивната безбедна и ефективна употреба (Raynor, 2009). Здравствената писменост е разбирање на основните факти за здравјето и информациите за лекови. На пациентите им требаат некои математички вештини што се применуваат кај употребата на лекови, меѓу кои се и информациите за дозирање (фреквенција, времетраење, период на земање...), мешање лекови со други лекови, упатства што треба да се следат доколку се пропушти дозата, итн.

ТЕМА 3: ПОНАТАМОШНО ЧИТАЊЕ И ПРОВЕРКА НА РАЗБРАНОТО

- Меѓународен форум за истражување учење математика за возрасни на сите нивоа. Достапно на 23. 5. 2021: <https://alm-online.net/>
- Вебстраница на BBC која нуди ресурси за математика за секоја возраст, вклучително и за финансиска математика. Достапно на 23. 5. 2021: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/subjects/z6vg9j6>
- Ресурси и вежби за стекнување математички вештини за сите нивоа. Широк дел наречен Секојдневна математика, опфаќа многу основни вештини за аритметика. Достапно на 23. 5. 2021: <http://www.math.com/>
- Дел со отворени ресурси што овозможуваат слободен пристап до ресурси за настава. Достапно на 23. 5. 2021: <http://www.atm.org.uk/Maths-Teaching-Resources>
- Широка листа на студентски ресурси достапни на Интернет. Вклучува статии и теми од општ интерес, како и математика. Исто така, има ознака „50 фантастични ресурси за нови наставници“. Достапно на 23. 5. 2021: <http://www.studentguide.org/a-complete-list-of-online-math-resources/>
- Ресурси за функционална математика и вештини за живот. Понудени се врски до други веб-страници кои нудат сличен материјал. Достапно на 23. 5. 2021: <http://www.skillsworkshop.org/useful links>

- 22 примери за примена на математиката во секојдневниот живот. Достапно на 23. 5. 2021: <https://studiousguy.com/examples-of-mathematics/>

ПРОВЕРКА НА РАЗБРАНОТО

1. Луѓето со недоволно развиени математички вештини обично работат на високо рангирани и платени работни места.

ВИСТИНА   ЛАГА

2. Нискообразованите луѓе кои имаат потешкотии во користењето математички концепти, очекуваат помош и поддршка од заедницата за да можат да ги извршуваат своите активности од секојдневниот живот.

ВИСТИНА   ЛАГА

3. Користењето на математичко знаење не е од корист во секојдневното живеење и работа.

ВИСТИНА   ЛАГА

4. Едукаторите треба да ги истражуваат чувствата на нивните возрасни ученици кон математиката, идентификувајќи ги нивните фобии и развивајќи стратегии за нивно надминување. Како?
  - a. Начинот да се направи тоа е со укажување на потребата од примена на математика во решавање реални животни ситуации.

ВИСТИНА   ЛАГА

- b. Нема потреба да се интервенира во образованието на возрасните ученици за да ги подобрат математичките вештини.

ВИСТИНА   ЛАГА

ТЕМА 4. РЕШАВАЊЕ РЕАЛНИ ЖИВОТНИ ПРОБЛЕМИ СО КОРИСТЕЊЕ МАТЕМАТИЧКИ КОНЦЕПТИ

ЗАГРЕВАЊЕ: ЕЛЕМЕНТАРНА ИГРА СО МЕНТАЛНО СОБИРАЊЕ И ОДЗЕМАЊЕ ЗА ДВАЈЦА ИГРАЧИ

Целна група: Слабо квалификувани возрасни ученици

Потребен материјал: Пар од коцки за фрлање

Ова е многу флексибилна игра со ментална аритметика што може да се користи за усовршување на специфични вештини за ментална математика. Идеално е погодна за настава еден на еден или за многу мали групи. Може да се користи за вежбање ментално собирање, одземање и множење и е исклучително добра за зајакнување на контролата на времето и самодовербата.

Варијанта 1 – Додавање

Правила на играта: Првиот играч кој стигнува до 100 победува

1. Играчот 1 (ученик) започнува со фрлање на две коцки. Тој / таа ги утврдува бројот на точки на коцките и го запишува нивниот збир.
2. Играчот 2 (друг ученик или учител) ги фрла коцките, го утврдува бројот на точки, го додава ментално на претходниот збир и ги го запишува новодобиениот збир.
3. Играчот 1 ги фрла коцките, ги додава бројот на точки на коцките и мора ментално да го додаде овој резултат на претходниот вкупен а потоа да го запише овој збир.
4. Играта едноставно се повторува додека некој не достигне збир 100.

Варијанта 2 -Одземање

Правила на играта: Двата играчи стартуваат од 100 и одземаат. Првиот што ќе стигне до 0 е победникот.

Правилата за оваа игра се потполно исти со варијанта 1, освен што ќе се одзема резултатот од бројот на точки на коцките наместо да се додава.

АКТИВНОСТ 1. ТОЧНА ДОЗА?

Детето на Јоана, чија тежина е 12 килограми, е болно и има потреба од антибиотик. Препорачаната доза во ml е еквивалентна на $\frac{1}{4}$ од нејзината тежина [во килограми]. Колку ml антибиотик треба да му даде Јоана на своето дете? Образложете го вашиот одговор.

Очекуван дијалог

Ученик: 3 ml, да, бидејќи $\frac{1}{4}$ е 3.

Наставник: Како помисливте на тоа? Зошто $\frac{1}{4}$ е еднаква на 3?

Ученик: Бидејќи 3 пати по 4 е 12. Јас ги поделив 12-те на четири дела. Значи, таа ќе има 3 мл.

Наставник: Зошто решивте да го поделите на четири дела?

АКТИВНОСТ 2. БУЏЕТ

Имате само еден приход месечно, вашата плата. Овој месец ќе изнесува 1000 евра. Колку трошите на кирија, струја, вода, облека, транспорт, мобилен телефон, намирници? Колку останува да заштедите или да потрошите послободно?

Ставка	Влез (ЕВРА)	Излез	Разлика	Заштеда
Плата	1000			
Кирија		450		
Електрична струја		30		
Транспорт		37		
...				
Вкупно	1000	517	483	?

Оваа активност може да се дигитализира (користејќи Excel табела).

АКТИВНОСТ 3. КУПОН ЗА ПОДАРОК ОД 50 €

Материјали: Обезбедете копии од локалните менија за пица - барем еден (или еден пар) по пар студенти, или по еден во зависност од тоа како посакуваме да работат студентите.

Ако освоите купон за подарок од 50 € за една вечера во Пица ресторанот, како би го искористиле?

Очекувани прашања / задачи:

- Ако добиете купон за подарок од 50 €, дали е доволно за да ја платите вечерата на вашето семејство или група блиски пријатели?
- Што би купиле?
- Дали специјалните понуди во овој ресторан се во рамките на буџетот?
- Во кој ресторан повеќе би сакале да одите и зошто?
- Споредете ги трошоците за оброците што би ги купиле во секој од нив.

Оваа активност може да се реализира на традиционален начин или може да се дигитализира.

АКТИВНОСТ 4. УПРАВУВАЊЕ СО ВРЕМЕ

Ако откриете дека имате потешкотии да одговорите на задачите или не можете да ги завршите во соодветното време, направете список со сите задачи што треба да ги извршите и потоа изберете приоритети според роковите и потребниот напор. Концентрирајте се на завршувањето на само една задача во одредено време.

Листа на задачи	Распоред на задачи според приоритети	Потребно време
Чекање лифт		
Земање на дете од блиско училиште		
Миенење заби		
Чекање автобус за работа		
Доручек		
Качување по скали		
Туширање		
Подготовка на доручек		

МОДУЛ 6. АЈДЕ ДА ГИ ДОСТИГНЕМЕ!

Можности за дигитализирање во секојдневниот живот

ВОВЕД

Овој модул се однесува на можностите за дигитализирање во секојдневниот живот за слабо квалификувани и ниско образовани возрасни лица над 45 години. Покрај тоа, најмалку 5% од сите образовни активности наменети за функционално ниски писмени лица треба да се дигитализираат така што тие, додека учат, можат да стекнат вештини што можат да бидат пренесени во различни области од нивниот живот. Овој модул има за цел да понуди можности за ниско образовани и слабо квалификувани ученици за нивна технолошка социјализација и дигитализирано образование, но тие ќе служат пред се како модели, а наставниците треба да ги модифицираат за да одговараат на локалните ситуации.

СТРУКТУРА НА МОДУЛОТ

Модулот ги содржи следните три теми

Тема 1. Сите области на живеењето се дигитализираат и на сите треба да поседуваат дигитални вештини

Тема 2. Понатамошно читање и проверка на разбраното

Тема 3. Да го направиме тоа реално и практично

Активност 1. Креирајте си корисничка сметка за е-пошта

Активност 2. Креирајте е-пошта за вашиот колега од училиштето

Активност 3. Пронајдете приказна на YouTube за да му ја прочитате на вашиот син или ќерка

Активност 4. Како да го најдете на Интернет најблискиот апарат за вадење готовина/банкомат?

Активност 5. Пронајдете рецепт за традиционален појадок од друга земја и направете список со сите потребни состојки кои треба да ги набавите

ТЕМА 1. СИТЕ ОБЛАСТИ ОД ЖИВЕЕЊЕТО СЕ ДИГИТАЛИЗИРААТ И СИТЕ ТРЕБА ДА ПОСЕДУВАМЕ ДИГИТАЛНИ ВЕШТИНИ

Некои социјални групи сè уште избегнуваат да ги користат новите технологии најдобро што можат. Постарите вработени возрасни лица над 45 години имаат помала веројатност да користат нови технологии поради фактот што немаат соодветно знаење (Thrive Global, 2019). Но, исто така е точно дека тие се оптеретени со стереотипи кои сугерираат дека технологијата е резервирана за млади луѓе, главно мажи. Конечно, тие не ги имаат развиено своите дигиталните вештини до степен до кој од нив на крајот можат да научат самостојно и да можат да поставуваат соодветни прашања. За да се биде корисник на дигитална технологија, треба да се стане автономен ученик, што не е случај со ниско образованите. Сепак, друга пречка е што тие не ги сакаат промените и имаат тенденција да ги избегнуваат. Можеби не го разбираат „компјутерскиот јазик“ и се плашат од него ... Постојано велат: „Ова не е за мене“. Некои од нив се плашат да не го изгубат својот идентитет поради изобилство на информации.

Јазот помеѓу потребните дигитални вештини и оние што ги имаат Европејците е важен. (Сите) Европејци имаат потреба од помош за да се здобијат со дигитални вештини за да креираат свој соодветен профил што ќе им помогне да задржат или да добијат работа и да можат да се вклопат во брзо растечкото дигитално општество (Populo, 2019). Во случај тие да не ги стекнат и да останат зад светот, јазот ќе се зголемува и, на крајот, ќе го попречи индивидуалниот и колективниот развој што е генерално точно кога е во прашање недостаток на функционална писменост. Колку повеќе некои социјални групи напредуваат, толку повеќе другите што ги оставаат зад себе функционираат како товар, забавувајќи го развојот. Ако се разгледа дигиталниот индекс за поединечни земји, може да се разбере дека технологијата можеби не претставува проблем, но недостатокот на вештини е проблем.

Постарите луѓе не преферираат да користат алатки и уреди како Интернет или паметни телефони, тоа делумно се должи на фактот што тие и не знаат како да ги користат.

Според извештаите за дигитализација, над 40% од постарите луѓе не користат Интернет. (Statista, 2019)

Дигитализацијата го трансформира светот во кој живееме и работиме, создавајќи можности за економијата и општеството. За да ги искористат овие можности, сите Европејци - деца, студенти, возрасни, работници, треба да продолжат да стекнуваат и развиваат дигитални вештини и компетенции во текот на целиот свој живот. Дигиталните вештини се како јазични или комуникативни вештини. Тие бараат пристап како за доживотно учење.

Недостатокот на дигитални вештини кај вработените над 45 години значи социјално, а исто така и економско исклучување, како и нивна неможност за пристап до информации и услуги, вклучително и здравствени услуги; тоа значи помала автономија и зголемено чувство на неприлагодливост. Дигиталните вештини се повеќе се потребни за извршување на инструментални задачи како што се пребарување контакти, медицинска помош, мерење на медицински индикатори во е-здравствена услуга, плаќање сметки и учество во демократски процеси, пристап до е-влада, итн. Во сите овие активности возрасните ги подобруваат своите преносливи дигитални вештини. (Европска Комисија, 2019 година)

Се поголем е бројот на студии за придобивките од технологијата и употребата на Интернет. Користењето на Интернет е поврзано со пониска депресија и осаменост и повисоки нивоа на социјална поддршка, задоволство од животот, цел во животот и социјален капитал (на пример, поврзување со други и премостување на социјалните мрежи) (Choric, 2016). На практично ниво, социјалните односи го намалуваат стресот и депресијата, што може да го подобри и физичкото здравје.

Според извештајот „Дигитална економија и општество во ЕУ“ (2018), граѓаните со 45+ години, сочинуваат ниско квалификувана група во општеството и тие се загрижени од потребата за развој на дигитални компетенции. Меѓу секоја акција (социјални мрежи, слушање музика, гледање видеа, електронско купување, обезбедување лични информации, користење на софтвер и сл.), споменати во гореспоменатиот извештај на ЕУРОСТАТ, најниско учество има кај повозрасните корисници (од 65 до 74 години). Така,

оваа целна група (ниско образовани и слабо квалификувани постари лица) треба да ги подобрат своите дигитални компетенции со цел да ја задржат / стекнат независноста, автономијата и социјалното вклучување. Основните активности во секојдневниот живот сè повеќе се движат на Интернет (банкарство, купувања преку Интернет, весници, социјални медиуми...) и им треба минимум од дигитални команди.

Возрасните без потребните вештини и писменост сега се соочуваат со двојно исклучување, не само од реалниот свет, туку и од дигиталниот. Целите за одржлив развој (ЦОР) посветуваат особено внимание на важноста на писменоста со цел да обезбедат дека целата младина и значителен дел од возрасните, и мажи и жени, ќе постигнат функционална писменост и математички вештини до 2030 година.

Корисниците со мобилни дигитални вештини се корисници на податоци од повисоки нивоа и имаат вештина да преминат над ограничениот сет од апликации таканаречени „острови“ кон поширока употреба на мобилни апликации и услуги.

„Околина за описменување“ се однесува на контекстите, условите и можностите што се особено стимулативни и поддржуваат стекнување и употреба на вештини за писменост. Важно е да се сметаат дигиталните решенија како збогатување на писмената средина во смисла дека тие нудат можности за учење и вежбање на дигитални вештини и писменост.

За развивачите на дигитални решенија и инструктори на корисници со ниско ниво на вештини и писменост, од клучно значење е да стекнат длабоко разбирање за целните корисници и да ги следат докажаните практики за да дизајнираат со - не за нив - на начин чувствителен на посебни предизвици. Доколку дигиталните решенија не се водени од реални потреби и не се соодветни на контекстот на корисниците, тие нема да бидат релевантни, употребливи и корисни (ОЕЦД, 2017).

Развивањето соодветни дигитални решенија значи разбирање на целната група ученици, нивните индивидуални и групни карактеристики и нивните потреби.

Кои се неговите / нејзините потреби и како тие во моментот се задоволуваат или не?
Кои се неговите или нејзините однесувања и дневна рутина во однос на посебната
потреба што треба да се реши? Кои или што се извори на знаење? Кои се тесните грла?
Што е најважно, што го мотивира корисникот да ја исполни потребата?

*Обезбедете содржината да биде разбирлива и релевантна за слабо квалификувани и
ниско образовани корисници!* Во принцип, содржината работи најдобро кога е
едноставна и доверлива за целната група. Имањето содржина креирана од самите
крајни корисници им помага во овој поглед. (УНЕСКО, 2018)

Создадете едноставна, јасна и доверлива содржина! Содржина што се повторува на
различни начини. Неквалификуваните возрасни не треба да се справуваат со секоја нова
ситуација и содржина. Тие треба да одат во длабочина користејќи различни канали,
вклучително и дигитални канали.

Бидејќи слабо квалификуваните и ниско образованите корисници се борат да го
пренесат учењето од дигитален во реален живот, содржината треба да ја отсликува
реалната средина во апликацијата што е можно поблиску (УНЕСКО, 2018).

ТЕМА 2. ПОНАТАМОШНО ЧИТАЊЕ И ПРОВЕРКА НА РАЗБРАНОТО

- Чорик, W. J. (2016). Придобивките од употребата на социјалната технологија кај постарите возрасни лица кои страдаат од осаменост. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*. Достапно на 23. 5. 2021:
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5312603/>
- European Commission. (2019, September 19). EPALe -Електронска Платформа за Образование за Возрасни во Европа – Проект ICT вештини за сите: Охрабрување на Возрасните Граѓани за Дигиталниот свет. Достапно на 23. 5. 2021:

<https://epale.ec.europa.eu/en/content/ict-skills-4-all-project-empowering-old-citizens-digital-world>

- McKeever, P. and Patzak, M., 2016. UNESCO Global Geoparks – Оперативни насоки *Schriftenreihe der Deutschen Gesellschaft für Geowissenschaften*, 88, pp.23-30.
- Populo, M. (2019, November 22). EUROPEAN DIGITAL LEARNING NETWORK – Дигитални вештини за секој. Достапно на 23. 5. 2021: <https://dlearn.eu/news/2019/11/digital-skills-for-all/>
- Statista. 2021. *Internet users by age worldwide | Statista*. Достапно на 23. 5. 2021: <https://www.statista.com/statistics/272365/age-distribution-of-internet-users-worldwide/>
- Thrive Global. (2019, April 4). Како технологијата помага на возрасните. Достапно на 23. 5. 2021: <https://thriveglobal.com/stories/how-technology-can-help-seniors/>
- Law, N. et al. A Global Framework of Reference on Digital Literacy Skills for Indicator 4.4.2. (2018). Достапно на 23. 5. 2021: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/ip51-global-framework-reference-digital-literacy-skills-2018-en.pdf>

ПРОВЕРКА НА РАЗБРАНОТО

1. Постарите вработени возрасни лица над 45 години помалку веројатно ќе користат нови технологии заради фактот што немаат соодветно знаење.

ВИСТИНА   ЛАГА

2. Постарите луѓе ќе користат алатки и уреди како Интернет или паметни телефони, тоа делумно се должи на фактот дека тие знаат како да ги користат.

ВИСТИНА   ЛАГА

3. „Околина за описменување“ се однесува на контекстите, условите и можностите што се особено стимулативни и поддржуваат за стекнување и употреба на вештини за писменост.

ВИСТИНА   ЛАГА

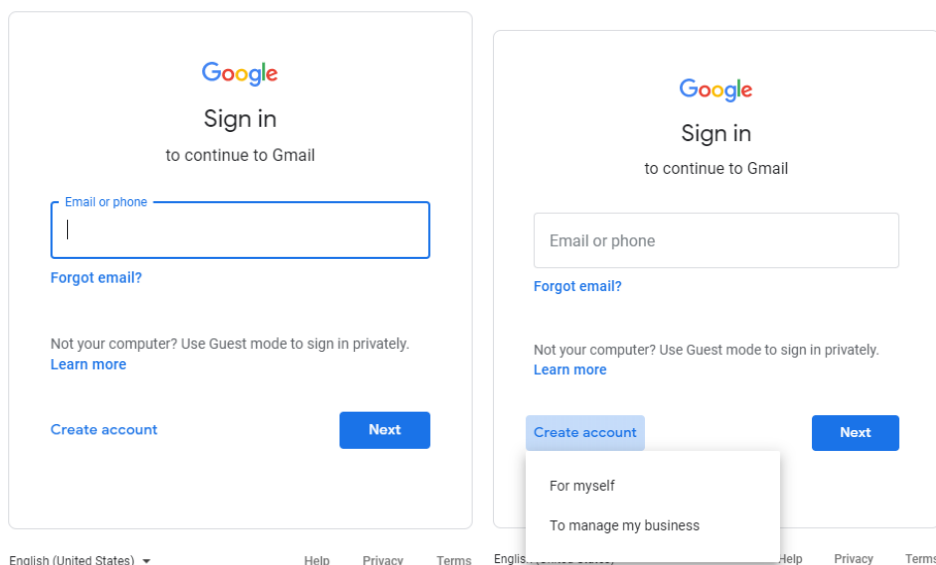
ТЕМА 3. ДА ГО НАПРАВИМЕ ТОА РЕАЛНО И ПРАКТИЧНО

АКТИВНОСТ 1. КРЕИРАЊЕ НА КОРИСНИЧКА Е-ПОШТА (EMAIL)

Е-пошта, скратено од електронска пошта, е систем за испраќање пораки помеѓу компјутери поврзани во виртуелна мрежа како што е Интернет. Терминот се однесува и на самата порака. Е-поштата обично се пренесува успешно за неколку секунди и примачот може да пристапи до неа и да одговори секогаш кога е погодно. Како флексибилен и ефикасен систем, е-поштата драстично го смени начинот на работа и комуникација. Милјарди пораки се испраќаат секој ден.

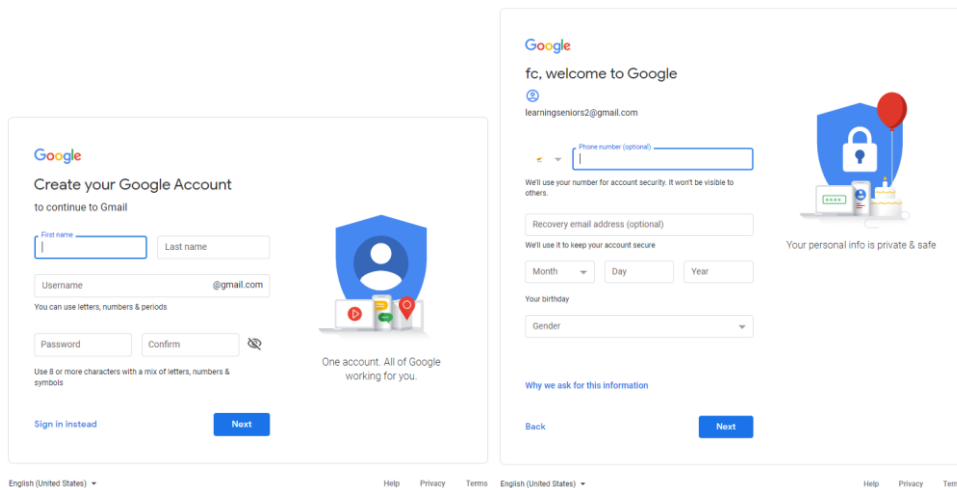
Чекор 1. Отворете пребарувач по ваш избор.

Чекор 2. Одете на www.gmail.com.

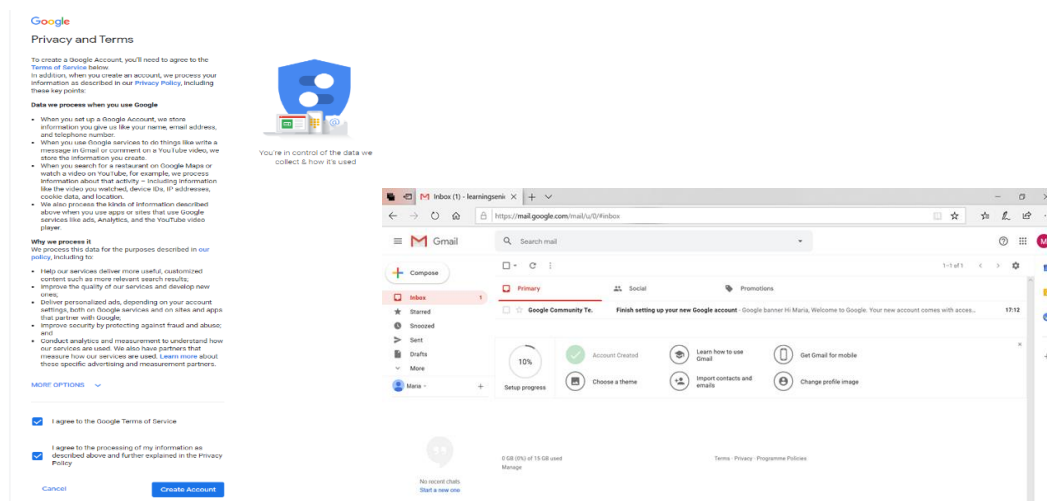
Чекор 3. Изберете “Create account- For myself”

Чекор 4. Ќе се појави форма за запишување. Внесете ги потребните информации.

Чекор 5. Тука, ќе имате можност да поставите опции за обновување. Тие ќе ви требаат ако нешто тргне наопаку. Поставете датум на раѓање и по избор, повеќе информации.

Чекор 6. Прегледајте ги условите за користење и политиката за приватност на Google, кликнете на полето за избор, а потоа кликнете на „Креирај сметка“

Чекор 7. Сега, вие имате Gmail корисничка сметка/адреса. Поченете да ја користите!

Е-поштата се користи за многу различни цели, вклучувајќи контактирање со пријатели, комуникација со членови на семејството, размена на пораки со колеги и партнери, барање информации и аплицирање за работни места, практиканство и стипендии. Во зависност од вашите цели, пораките што ги испраќате ќе се разликуваат во нивната формалност, наменетата публика и посакуваните резултати.

АКТИВНОСТ 2. СОСТАВЕТЕ EMAIL ЗА ВАШИОТ СОУЧЕНИК

Кажете му на вашиот сокласник дека тукушто креиравте сопствена е-маил адреса.

Почитуван Јован,

Ова е мојата прва е-mail порака .....

Поздрави,

Петар

Чекор 1. Кликнете на копчето „Compose(состави)“ на горниот лев агол

Чекор 2. Мал прозорец со име „New Message (нова порака)“ ќе се отвори од десната страна

Чекор 3. Напишете ја адресата за е-пошта на примателот под делот „То (до)“

Чекор 4. Напишете го насловот на вашата е-пошта под делот „Subject (предмет)“

Чекор 5. На празниот простор, напишете ја вашата порака (главно тело на текст)

Чекор 6. Ако сакате да прикачите датотека или фотографија на вашата е-пошта, кликнете на симболот за стегач на хартија.

Чекор 7. Ќе се отвори нов прозорец. Пронајдете ја датотеката/документот што да го прикачите на вашиот компјутер и кликнете на отворено(open). Ако сте подготвени, кликнете на „ИСПРАТИ (send)“.

Чекор 8. Само што ја испративте вашата прва е-порака! Добро сторено!

АКТИВНОСТ 3. НАЈДЕТЕ ПРИКАЗНА НА YOUTUBE И ПРОЧИТАЈТЕ ЈА НА ВАШЕТО ДЕТЕ

Замислете дека вашето дете ве замолува да пронајдете приказна за одредена бајка а дома ја немате напишаната книга. Ќе треба да се одлучите да го искористите вашиот таблет / компјутер или паметен телефон за да ја пронајдете приказната на You Tube.

Чекор 1. Отворете го пребарувачот што го избравте.

Чекор 2. Внесете во лентата за пребарување на Google „Youtube.com“.

Чекор 3. Внесете во лентата за пребарување на YouTube „име на приказната за деца“.

Чекор 4. Изберете една приказна од прикажаните резултати, онаа што ја претпочита вашето дете.

Чекор 5. Кликнете на приказната.

Чекор 6. Приказната ќе започне да се гледа.

АКТИВНОСТ 4. КАКО ДА ГО ПРОНАЈДАМ НАЈБЛИСКИОТ АВТОМАТ ЗА ПАРИ ОН ЛАЈН?

Замислете дека сте отпатувале во друг град и немате готовина со себе, а ресторанот во кој ручате не прифаќа плаќање со картичка. Треба да пронајдете автомат за готовина што е близу до вас со помош на вашиот паметен телефон.

Чекор 1. Отворете го пребарувачот кој вообичаено го користите.

Чекор 2. Внесете во лентата за пребарување Google „апарат за готовина близу мене“.

Чекор 3. Ќе се појави мапа со сите банкомати.

Чекор 4. Кликнете на картата.

Чекор 5. Зголемете ја мапата и пронајдете го најблискиот банкомат до вас.

Чекор 6. Одете до банкоматот и повлечете ги потребните пари во готовина.

АКТИВНОСТ 5. БАРАЊЕ РЕЦЕПТ ЗА ТРАДИЦИОНАЛЕН ПОЈАДОК ОД ДРУГА ЗЕМЈА И НАБАВКА НА ПОТРЕБНИТЕ ПРОДУКТИ ЗА НЕГОВА ПОДГОТОВКА

Замислете дека само што сте се разбудиле и сè уште сте поспани. Чувствувате глад и има само кутија млеко во фрижидерот. Еден од вашите пријатели неодамна го посети Кипар и ви предложи да пробате кипарски традиционален појадок. Потоа, одлучувате да го зграпчите вашиот паметен телефон / таблет или лаптоп / компјутер за да го пронајдете рецептот и да ја добиете листата за купување со сите потребни состојки.

Чекор 1. Отворете го пребарувачот кој вообичаено го користите.

Чекор 2. Внесете во лентата за пребарување на Google „Кипарски традиционален рецепт за појадок“.

Чекор 3. Кликнете на еден од резултатите што се појавија.

Чекор 4. Пример: Традиционалниот појадок често се состои од маслинки, сочни домати и краставици, пржени / на скара халуми, јајца и лонца (кипарска сланина / колбас) и често свеж крцкав леб покриен со семе од сусам. Анари (меко бело сирење на Кипар) или јогурт со свежо овошје полеано со мед се исто така многу популарни.

Чекор 5. Запишете ги сите потребни состојки во белешката. (Не е секогаш потребно).

ОДГОВОРИ НА АКТИВНОСТИ

Модул 1

1 – ТОЧНО, 2 – ТОЧНО, 3 - False

Модул 2

1 – ТОЧНО, 2 – НЕТОЧНО, 3 - ТОЧНО

Модул 3

1 – НЕТОЧНО, 2 – ТОЧНО, 3 - ТОЧНО

Модул 4

1 – d, 2 – a, 3 – b, 4 – ТОЧНО, 5 - b

Модул 5

1 – НЕТОЧНО, 2 – ТОЧНО, 3 – НЕТОЧНО, 5a – ТОЧНО, 5b – НЕТОЧНО

Модул 6

1 – НЕТОЧНО 2 – НЕТОЧНО, 3 - ТОЧНО

ANNEX 1 - Worksheets for module 4

Worksheet 1

“The life of the architect Antoni Gaudi”

Antoni Gaudí i Cornet is a Catalan architect who became internationally famous and recognized as one of the top exponents of modernism.

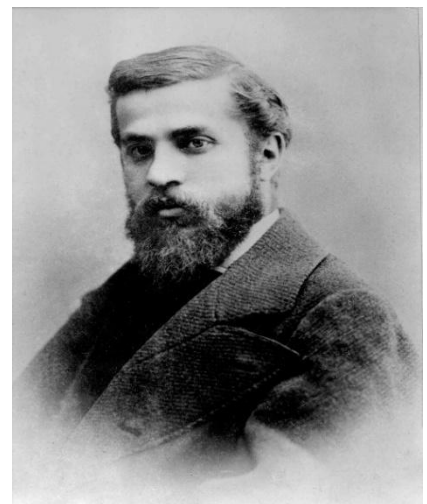
Throughout his life, **Antoni Gaudi** was a close observer of nature, seeking rationality in its forms to extract from them their full potential and usefulness to construction.

Intuitive, reflective, tenacious and a perfectionist, he had a tremendously innovative spirit.

Nowadays, most people are familiar with his colourful mosaics, natural elements and skeleton balconies, the man behind the surreal buildings and park remains mysterious in some way. Let's have a look at some interesting facts about the life of the genius that you might not know.

- **His birthplace is still controversial.**

Antoni Gaudí I Cornet was born on 25 June 1852 in Reus, according to some biographers. Although others claim, he was born in Riudoms, a small village near Reus where his family spent the summers. Despite the unknown birthplace, the following day he is baptised at San Pere Priory Church in Reus, the city where he spends his childhood.

- **Gaudí is the only one of his parents' offspring who lived beyond 35 years of age.**

He was the youngest of five siblings. But only his sister Rosa, seven years older than him, and a brother called Francesc reached adulthood. He grew up with his parents, his siblings, his grandmother Rosa la Calderera, his uncles and uncles and his friends.

His brother Francesc died at the age of 25 soon after getting his medical degree. His mother died the same year. Such a big loss affected him deeply. He lost his sister when she was 35. Besides, even his niece who lived with him and his father in the Park Güell show house died at the age of 36.

- **He was a strict vegetarian**

Since a child, he had poor health, so he chose a vegetarian approach to his health issues instead of traditional medicine.

- **He was often mistaken for a beggar, which ultimately led to his death**

A young Gaudí was a stylish young man. However, this changed as time passed. The loss of the loved ones as well as economic hardships and work troubles made him neglect his wardrobe. He was struck by a tram on one of his daily walks and didn't receive much medical attention until the next day when the chaplain of the Sagrada Família identified him. By that time, his injuries were very serious, and he passed away three days later. Why was he ignored for so long? He was mistaken for a beggar.

- **He never was a brilliant student.**

In the early years of Gaudí's secondary schooling, he received poor marks in all subjects apart from geometry and arithmetic, at which he excelled.

Gaudí officially qualifies as an architect. On presenting Gaudí's certificate to him, the director of the University of Barcelona School of Architecture, Elias Rogent, comments: "We have given this academic title either to a fool or a genius, time will show." And it did.

- **The Sagrada Família is Gaudí's posthumous success, even during construction.**

Gaudí's cathedral has been under construction since 1882 and is slated for completion in 2027. That's 145 years if anyone's counting. *"There is no reason to regret that I cannot finish the church. I will grow old, but others will come after me. What must always be conserved is the spirit of the work, but its life has to depend on the generations it is handed down to and with*

whom it lives and is incarnated."

- **Dali loved Gaudí.**

The two Catalan men shared a unique viewpoint on their craft: they both disobeyed the traditional rules of realism, and they both seemed to be exceedingly wary of the straight line.

- **He remained a bachelor**

He dedicated most of his waking hours to his craft, leaving not too much time for a partner. That was, of course, *after* his one (known) love, Josefa Moreu, didn't reciprocate his feelings.

- **He was very religious and is currently being considered for sainthood**

One theme that unified Gaudí's later life was his strong faith in Catholicism. Religious imagery appeared in a lot of his work – such as the Nativity scene at the East façade of the Sagrada Família (and of course, the entirety of the Sagrada Família itself). Such dedication to religion got him nicknamed 'God's Architect'. In 1992, the Association for the Beatification of Antoni Gaudí put in place a motion to begin the process of sainthood by the beatification of Gaudí. Today, the Vatican has yet to announce a decision.

1) Questions for discussion

- What did you know about Antoni Gaudí before reading this text?
- If you have been to Barcelona, did you see some of Gaudí's work?
- What facts about his life have struck you most?
- Do you know any other genius who didn't show great results at school?

2) Write a short story presenting Antoni Gaudí to a friend who never heard of him.

References:

<http://www.antoni-gaudi.com/early-life/>

<https://theculturetrip.com/europe/spain/articles/11-awesome-facts-you-need-to-know-about-antoni-gaudi/>

<https://www.lapedrera.com/en/architect-antoni-gaudi/man>

<https://rimasdecolores.blogspot.com/2012/07/gaudi-para-ninos.html>

Worksheet 2

Flashcards

Some of these products everyone can find in your kitchen:

<p>Rice</p> 	<p>Delta del Ebro</p>
<p>Hazelnuts</p> 	<p>Reus</p>
<p>Cheese</p> 	<p>Alt Urgell and Cerdanya</p>
<p>olive oil</p> 	<p>Siurana, Les Garrigues, Empordà, Terra Alta and Baix Ebre-Montsià;</p>

<p>Butter</p> 	<p>Alt Urgell and Cerdanya</p>
<p>Ganxet beans</p> 	<p>Vallès and Maresme</p>
<p>Pears</p> 	<p>Lleida</p>
<p>Calçots</p> 	<p>Valls</p>
<p>Clementines</p> 	<p>Terres de l'Ebre</p>

<p>Llonganissa dry-cured sausage</p> 	<p>Vic</p>
<p>Potatoes</p> 	<p>Prades</p>
<p>Chicken and capon</p> 	<p>El Prat</p>
<p>Apples</p> 	<p>Girona</p>
<p>Torró (Nougat)</p> 	<p>Agramunt</p>

Veal

the Catalan Pyrenees.

Worksheet 3

You are a couple that invites 2 other couples for lunch. In the other handout, you have the lists of the ingredients to elaborate a main course and a dessert. Please, choose one of each that you would like to prepare for the lunch. The drinks, appetizers, coffee/tea option is up to you. Once you have set up the menu, please, calculate the budget you need taking into account the price of the ingredients (see handout 3), their measurements and the number of the diners.

*When calculating the price, don't take into account small portions of the ingredients that you might have at home, like oil, salt, pepper or some other spices, herb blends etc.

You are a family of four (parents and 2 teenagers). You invite another family of 3 (parents and a teenager) for Sunday lunch. In the handout 2, you have the lists of the ingredients to elaborate a main course and a dessert. Please, choose one of each that you would like to prepare for the lunch. The drinks, appetizers, coffee/tea option is up to you. Once you have set up the menu, please, calculate the budget you need taking into account the price of the ingredients (see handout 3), their measurements and the number of the diners.

*When calculating the price, don't take into account small portions of the ingredients that you might have at home, like oil, salt, pepper or some other spices, herb blends etc.

You are 4 roommates that decide to invite your 4 common friends for lunch. In the handout 2, you have the lists of the ingredients to elaborate a main course and a dessert. Please, choose one of each that you would like to prepare for the lunch. The drinks, appetizers, coffee/tea option is up to you. Once you have set up the menu, please, calculate the budget you need taking into account the price of the ingredients (see handout 3), their measurements and the number of the diners.

*When calculating the price, don't take into account small portions of the ingredients that you might have at home, like oil, salt, pepper or some other spices, herb blends etc.

Worksheet 4

Ingredients for your meals (an example of one meal, each worksheet should include 2 main recipes of the main course and 2 of the desserts, so that the students could choose one of each)

Seafood paella.

Ingredients (8 serves):

24 raw shell-on king prawns (500 g)
 g rice
 g monkfish (cut into chunks
 400 g can chopped tomatoes
 g mussels, cleaned
 g frozen peas
 rge onion (finely chopped)
 rlic cloves (sliced)
 sp olive oil; 2 tsp smoked paprika
 nch of saffron
 dful parsley leaves, roughly chopped

For the stock

lf seafood broth
 400 g can chopped tomatoes
 ion; 6 garlic gloves; 1 tbsp olive oil

Flan (creamy custard dessert
 topped with caramel)

Ingredients (4-6 serves):

4 eggs (L size)
 500 ml milk
 100 g sugar

For the caramel topping

80 g sugar

Escalivada

Ingredients (4 serves):

1 eggplant
1 red pepper
2 onions
3 tomatoes
1 bulb of garlic
Coarse salt; olive oil

Crema Catalana

Ingredients (6 serves):

500 ml whole milk
7 egg yolks
100 g sugar
20 g corn flour
½ lemon; ½ orange; ½ stick of
cinnamon; 1 vanilla pod

Worksheet 5

Price list of the ingredients (a list of all the ingredients needed for the recipes priced per unit (with its measure indicated) or per kilo and all the other things that might be needed for the lunch, like drinks, bread etc.) e.g.:

Product	Measure unit	Price in €
Milk	Carton (1 L)	0.80
Red Wine	Bottle (750 ml)	4
White wine	Bottle (750 ml)	3.5
Soda (Coca-Cola, Fanta)	Bottle (1.5 l)	1.8
Beer	Can (125 ml)	0.35
Water	Bottle (1.5 l)	0.6
Shell-on king prawns	1 kg	10
Mussels	1 kg	2
Onions	1 kg	0.98
Garlic	4 (a set of 4 bulbs)	1.5
Red pepper	1 piece	0.50
Eggplant	1 piece	1.2
Tomatoes	1 kg	1.5
Frozen peas	Pack (500 g)	1.2
Chopped tomatoes	Can (400 g)	1.5
Bread	A loaf	1.2
Frozen baby brad beans	Pack (500 g)	1.1
Rice	Pack (500 g)	2.1
Seafood broth	Carton (1 l)	1.5
Eggs	Dozen (L size)	1.65
Sugar	1 kg	0.9

ANNEX 2 - Conceptual Guidelines for Devising and Delivering Educational Programmes to Low-Educated and Low-Skilled Adults Aged 45+

*It is clear that we have something to say
and with texts, it is possible to learn words
(M.K., participant in a functional literacy programme)*

Introduction

During the COVID sanitary and economic crisis it has become clear that its »victims« are people with poor literacy skills and fewer possibilities in all areas of life. They either stopped working or became redundant and lost their job. Their children's schooling has been at risk. By contrast with the more educated parents, those in a situation of functional illiteracy are not able to help their children as improvised teachers. It has become obvious that low educated and low skilled people cannot counter the harmful impact the interaction of different personal, family, school and social risk factors has on their children (Blaya, 2010). Moreover, many people in situation of functional illiteracy have a tendency to believe fake news.

It appears that literacy programmes can help to enhance their relationships with reading, writing and mathematics...at work and in everyday life. Throughout the LearnersMot2 project three questions will be asked: (1) How do literacy skills impact older people's working and their everyday life? (2) How can the essential basic skills be developed in everyday life and at work? (3) How can literacy programmes change older adults' engagement with further learning? Namely, LearnersMot, our previous project, made a strong case that older workers with poor literacy skills are rarely invited to participate in educational provision. When convinced to participate and enrol in literacy programmes, they experience good and bad moments impacting *their readiness to learn...*

Therefore, they need to be continuously motivated for staying in education for their own benefit, the benefit of the companies and indeed the entire community. Knowing this, we engaged in this LearnersMot 2 project.

Reaching a common understanding of words and concepts will help developing educational tools and deducing generalisations. This will hopefully enhance the quality of the LearnersMot2 project, its activities and results. Some of the indispensable concepts were already discussed in Deep In 1 (i.e. definitions of functional literacy/illiteracy, etc., competencies, language ability, etc.). Therefore, the reader is invited to read Deep In 1 as well.

Concepts will underpin the following and other project activities/goals:

- turning single motivating approaches, methods and techniques into a constant motivational process in the field of reading, writing, numeracy and other basic skills;
- establishing links between the end-users (the low educated and low skilled older workers) and their social, professional environment through reading, writing and counting and enhance their social inclusion through overcoming shame and guilt they feel;
- selecting the most common environments/areas/activities people in situation of functional illiteracy need to link to in everyday life: work, shopping, health, the use of computer in everyday life;
- dealing with various aspects of numeracy, i.e. mathematics applied to everyday life: using the number in context, estimating and calculating, using money, continuing and predicting patterns and relationships, interpreting proportional reasoning, spatial reasoning, etc;
- supporting the development of digital skills as new basic skills increasing all others;
- deepening basic skills related to oral and written languages, cognitive and cultural skills, communicative and social skills, numeracy and digital skills needed in today's companies and everyday life;
- deepening learning how to learn skills addressing adult educators and their learners;

- offering opportunities for technological socialisation and education of low educated and low skilled workers thus developing interactional learning between adult learners and computers as well as social skills;
- giving constructive feedback to learners in a non-formal education environment through assessment of their knowledge based on problem-solving.

Over the last 30 years, the adult learner audiences have changed due to demographic developments and emerging information society. Many non-traditional audiences have gained access to education among whom low educated and low skilled workers over 45 of age.

Low educated and low skilled workers, like everybody, need to cope with the changing world where the division of work is ever less present and companies are ever more service-oriented, where ever more composite skills are required from each worker. (LearnersMot Deep In 1). Which skills are we talking about?

Basic skills i.e. listening, reading, writing, communication and cognitive skills, cultural skills, social skills, digital skills and numeracy. Actually, there is no literacy without basic skills. In literacy programmes, they cannot be dealt with separately but rather jointly, several at a time.

Besides (basic) **skills** there are **competencies** (PIAAC) and **proficiency skills**, the latter referring to the degree of competence a person achieves. (Schlaihner, 2018)

I. The functional literacy approach- definitions and the need for awareness

The functional literacy approach was initially defined for UNESCO by William. S. Gray as the training of adults to meet independently the reading and writing demands placed on them. (Cospers, Russell, 2021)

Currently, functional literacy is about the acquisition of appropriate verbal, cognitive and computational skills to accomplish practical ends in culturally specific settings.

At a global level, several scholars have discussed *functional literacy*. Collins and O'Brien (2003) argue that functional literacy could be viewed as the literacy that sees the minimum needed skills to meet personal and social needs in general education.

A report by UNESCO (2011) on 'The Current Literacy Situation in the World' holds the view that functional literacy is the envisioned minimum requirements for fundamental education including domestic skills, knowledge of other cultures and an opportunity to develop personal characteristics such as initiative and freedom. The report further reveals that despite the deeper, conceptual aspects of functional literacy, there is little that has been done in articulating it in official national or international definitions. The report also holds the view that international organizations have acknowledged broader understandings of functional literacy, which encompass 'conscientization', literacy practices, lifelong learning, morality, and information and communication, technology literacy.

Freire (1973) indicates that functional literacy is seen as a process by which is achieved the quality of consciousness and awareness, which may be expressed through language and action.

In line with this idea, the UNESCO report (2011) further indicates that

functional literacy is a range of skills and competencies, cognitive, affective and behavioural, which enables individuals to live and work as human persons who can develop their potentials, make critical and informed decisions, and function effectively in society within the context of their environment and that of the wider community.

Freire (1972) felt that before teaching the illiterate adult to read, he or she should be helped to overcome his or her passive understanding and develop an increasing critical understanding of his or her reality. He proposed that such conscientization could be achieved through an *active dialogical and critical pedagogy*.

Dialogue is the means of achieving conscientization. Conscientization requires that an individual changes his or her attitudes, perception or beliefs. In other words, individuals must not accept that social reality cannot be questioned and changed. Critical understanding of situations leads to critical action. (Freire, 1972)

So, *knowing learners and learning audiences* as well as their specific characteristics has become one of the basic concepts in adult education. To devise and deliver successful programmes for educators as the direct target group and low educated and low skilled older workers as the indirect target group, thorough knowledge of these target groups gained through observation of such learners and dialogue with them is needed.

The groups of learners in a situation of functional illiteracy, however, are not easily accessible since those who are in a situation of functional illiteracy hide their deficiencies.

II. How one finds oneself in a situation of functional illiteracy

In LearnersMot functional illiteracy was studied from different perspectives but mostly from the psychological, cultural, sociological perspective, the one of *life condition leading to the situation of functional illiteracy* of adults. This life condition may be characterised by lack of parental emotional support, a large family where not enough attention was paid to single children and their individual needs, long term sickness and absence from school, life transitions, isolation, dyslexia with its different neurological organisation of brain and neurological language, schooling that was not centred on real-life, early dropping out of school as to help parents with their work, long social interruptions, etc. Reasons for one to land in a situation of functional illiteracy are many. (Deep In 1)

Persons in this situation did go to school, wanted to learn but nobody really taught them how to learn and important adults like the teacher, etc. did not respect them nor their learning. Therefore, their bad school memories hinder their learning sometimes or for a lifetime.

On the other hand *social unfairness* on different levels, families are to cope with (poor economic level, poor socio-cultural level, stigma, etc.) strengthen the situation of functional illiteracy of individuals. Living on social allowance, narrow socio-cultural habitus¹, and stigma may contribute to adults “finding themselves *in a situation of functional illiteracy*”.

There is evidence of a life-course trend in skills acquisition and loss which is a highly individual phenomenon. Skills have a tendency to improve up to early middle-age. They reach a plateau in the middle of life. The increase in literacy and numeracy skills post-compulsory education may be a result of worker’s improving skills in employment. The down-slope of skills in older

---

¹ In sociology, **habitus** encompasses **socially** developed habits, skills and dispositions. It is a combination of group **culture** and personal history that shape body and mind. (Pierre Bourdieu)

age, however, is likely to be related to the ageing process, but it may demonstrate a reduction in the use of those skills as well. (David Mallows and Jennifer Litster, 2016)

Alleviating the problem of functional illiteracy of low educated and low skilled labour force could offer benefits to all: individuals, their families, companies and entire communities.

III.Relevant learning theories

When addressing *learners in a situation of functional illiteracy* a stronger foundation in educational theories is needed to design, deliver and evaluate educational programmes.

Due to its social transformative role, education of learners in a situation of functional illiteracy should never be understood as simple transmission of knowledge, rather as a *collective construction of knowledge*.

There has been a general acceptance that the design of our educational materials should include a foundation in conceptual frameworks. Theories should serve as a frame of reference for project partners and educators to reflect on how to best help learners in situation of functional illiteracy to succeed.²

Numerous *learning theories* might underpin the development of learning materials and the implementation of the educational programmes in this project. Intentionally have been chosen only some of them based on our practical observation of how low educated and low skilled adults learn and our trial and error approach to their learning.

Cognitive learning theory

Cognitive learning theory is relatively relevant for us as it underlines the importance of personal agency as well as social and environmental variables to shape appropriate behaviour and to build both *content knowledge* and *underdeveloped self-regulatory skills*. Initially, learners in a situation of functional illiteracy need to be sure about the steps to take in their learning. They need to be told *how to learn* and they need to be told very simple things like that they need paper and a pen when attending learning sessions. Therefore, the first steps are to be very clear to them and only then self-regulatory principles can be applied, learning in pairs, etc.

---

² In Slovenia Ana Krajnc named functional literacy courses "courses for being successful in one's life ."

Constructivism

Experiential learning, as well as *inquiry-based* and *problem-based learning approaches*, are representative of constructivist teaching approaches. The underlying principles of constructivism, that students construct knowledge through active engagement in their environment, allow for the use of creative instructional approaches.

Lev Vygotsky viewed learning and development as a social process wherein learners grow into the intellectual life of those around them while

learning is a process in which learners gradually “take for themselves knowledge and skills they developed in their interaction with others and with cultural tools.”

Cultural tools can be quite different: language, symbol systems, calendars, processes, art, maps, writing, writing utensils, technology, and machinery; essentially any tool, tangible or symbolic, that humans use to adapt within the context of their environment. Through exposure to and continued use of cultural tools, appropriation takes place.³ Theory of constructivism is relevant for LearnersMot2 project activities since

learners in a situation of functional illiteracy have mostly been exposed to the influence of their unchallenging and narrow social and cultural environment what in the long run can make them functionally illiterate, less flexible and afraid of change.

Literacy programmes should therefore be designed **to broaden the presence of cultural tools**. All above-cited theories require interactions with the cultural norms, signs, symbols, and tools, and all require access to more expertise than the learner currently possesses.

---

³ Cultural tools are also alphabet, verbal paradigms, organisation of forms to be filled in (first name, last name, date of birth, organization of letters, texts, etc.), computer applications, systems that take off the burden of constant thinking....and taking decisions. A group of low educated learners learning English did not know verbal paradigms like I am, you are, he, she is....Knowing them is possessing a helpful cultural tool.

Experiential learning theory

David Kolb, interested in how people learn, published his **learning styles model** in 1984. Much of Kolb's theory of **experiential learning** - one learns best through experience - is concerned with the learner's *internal cognitive processes*. Kolb states that learning occurs when abstract concepts are acquired, the ones that can be applied flexibly in a range of situations when they are transferable. Similarly, there is much discussion going on concerning *knowledge, skills and competencies*. Findeisen (2015) argues that competencies are acquired only when the skills and knowledge gained are applied in real-life situations and abstract concepts about work tasks and activities have emerged and have been developed to the extent that they may be passed onto others. Thus it is not enough to be able to build a brick wall, what you need as well as to understand the principles of successful building and can talk about them; when you can describe not only how, but also why, what for, the building goes on, etc., then you can be called competent and can be said to possess competencies. *In Kolb's theory*, however, there is an omission that is relevant to mention. He omits to talk about the person in the centre of the learning process, his and her characteristics. While educated persons do not need experience *learning by doing* and can start right away by using their cognitive abilities by - reading a book for instance or watching a video or talking to an expert - low educated and low skilled learners need to apply skills, carry out a task and reflect on it only later on. This is important to bear in mind when developing a functional literacy educational programme or delivering it.

Low educated and low skilled learners need to apply skills, carry out a task and then reflect on it in an abstract way. This is how they learn.

Those who want to understand how low educated people learn might want to consult numerous other learning theories and might find out that learning is a complex activity that needs observing and using a trial and error approach concerning the learners, the programmes, the implementation of the programme. So let us create our own definition of learning out of many others that might suit our intention.

Learning is the process by which one experiences a relatively stable change in thinking, doing, attitude, behaving in general. For learning to exist there should be a noticeable or measurable change produced. It occurs when a person uses his or her cognitive abilities, body, emotions and senses when the person is exposed to the impact of a learning group and a variety of » cultural tools«. When facilitating the learning of a group of low educated and low skilled learners the educator's methods should be problem-solving, eclectic, focused on learners' life situations and challenges.

IV. Motivating low educated and low skilled older learners

In LearnersMot1 we were interested in how to trigger the **primary motivation for learning** in low educated and low skilled learners aged 45 +. Now, we would like to discuss how to continuously, **permanently motivate older workers to remain in the learning process**. There are some crucial moments, however, when motivating learners has to be particularly intensive:

- when they are invited into the learning provision, the educator has to be ready to cope with their resistance (cf. Motivating Lucy);
- when learners get enrolled and start learning and are ready to quit any moment;
- when learning becomes more demanding for them;
- when learners have to cope with some difficult life events;
- when learners do not like some other learner in the group.

Moreover, learners motivate each other to stay in education and should be encouraged to do so.

Educators should “forget” about the learning curriculum or better should make it as flexible as possible and restructure it whenever needed. They should **start with what learners already know or by addressing the learners’ higher psycho-social needs** (the need for decency and esteem, the need for belonging, etc.). Approaching learners through **art** (decency) might impact them positively.

Learning will be addressing learners’ interests, needs, aspirations, whenever possible. To trigger motivation for learning, learning in authentic situations will take place, however, going beyond what is called situational learning which focuses on practical tasks and not on individual learners.

V . The role of adult educators regarding learners in situation of functional illiteracy

Developers of educational programmes and adult educators for low educated learners are supposed to **create learning situations** to match with their learners' abilities, needs, wishes and expectations. The problem here is that the low-skilled mostly do not know what they need, wish or expect nor are they aware of the implicit knowledge they have.

Adults have very concrete biographical experiences which enable them to act in the way they act. **Learning experiences** adult educators trigger are supposed **to stem from their learners' biographical experiences** and should integrate biographic novelties into the existing patterns of interpretation. This implicit knowledge is strengthened and learners know better than before. (Alheit and Hoernings, 1989)

Therefore, more **learner-focused methods** are needed as well as **a combination of different learning locations**.

Adult educators should first learn about what and how learners have learned. Learners will be their basic source of knowledge, despite their being unaware of the knowledge they have gained with informal learning beforehand. Adult educators guide their thinking in the right direction, inquire about their feelings, observe their body language.

Adult educators should have the ability to establish a critical distance towards the contents and the elements of knowledge to be taught. Not all situations will be useful to exploit, not each situation will be a learning situation in a structured educational programme. Educators should constantly bear in mind the context in which knowledge will be used by their low educated and low skilled learners.

A competent adult educator is able to interpret the requirements and limitations of real job or everyday life situations while combining different sources.

VI. How to approach learners in situation of functional illiteracy

The method of choice is “*biography*” or *life history* which is not unfamiliar to professional teaching. Its affinity with the classical task of adult education which is to accompany adults on their lifelong journey is significant. Contemporary life course seems to have become harder and in our times, biographies of working and occupation are becoming less important than they used to be.

Other biographies than work biography have become important, therefore, educational programmes for bettering functional literacy have to be devoted to both life and work biographies.

The method of *life history* seems particularly valuable for persons in situation of functional illiteracy. “Life history is a promising approach that helps adult learners learn about what they already know. They learn when and how and what they learned in the past and discover what motivates them to pursue new educational opportunities in the future.

“Through the process of talking in the group and the process of writing the learners discover not only their learning experiences but also enhance their **critical thinking** and **collaboration in the community**” (Dominicié,2000). Moreover, self-insight should not be a neglected dimension of learning.

Connecting learners’ learning with everyday situations is another essential approach to reach out to learners in situation of functional illiteracy.

The definition of any situation has three parameters: *space, time and scenario*.

Space may vary. It can be intimate, private or public. These different spaces require different activities and different speech acts and types of communication. Learners in a situation of functional illiteracy, however, are not “multilingual” in this respect.

Speaking of **time**, it is either *personal* around the person (shared with people close to the person) or *socially determined* expressed by calendars, schedules, cycles of diverse natures.

The scenario draws upon the recognition of typical developments with known actions mostly called **routines**. Routines help to organize one's life and to plan. Many relevant learning subjects arise when talking with learners about their everyday routine i.e. discovering relationships or latent knowledge and skills to build on when starting a new economic activity, etc.

Learning will be connected with learners' *everyday or daily or routine life or work situations*.

Any every day or daily or routine situation in everyday life and particularly at work may be defined by

- (1) the circumstances and tasks to be performed;
  - (2) linguistic interactions;
  - (3) spatio-temporal environment;
  - (4) the person, the learners and their characteristics.
- (Javeau, 2011)

In everyday situations, persons in situation of functional illiteracy act well taking care to hide their illiteracy, but any changes occurring within these situations may put them out of balance. Not being able anymore to rely on the wisdom of common sense of their parents, nor on their own experience, they get frightened. For learners in a situation of functional illiteracy, changes are daunting.

In LearnersMot 2 we are *interested* in how adults in a situation of functional illiteracy **spend their time**. We will be particularly interested in their daily life, their routine activities and situations at work. *Everyday life, daily life or routine life* comprise how people typically act, think, and feel on a *daily* basis.

Everyday life may be described as routine, natural, habitual, or normal and is important in literacy programmes. Situations adults face in their everyday life may have similarities but they should be analysed with each and for every single learner.

In this project, we will be analysing the everyday life and situations of adults in situation functional illiteracy dwelling upon sociological theories of everyday life. (Javeau,2011)

Our civilization has ceased being a civilization of **observation** but in relations to low educated and low skilled adults, educators and animators' observation is essential. Sharp observation is needed for colleagues at work, personal managers, adult educators and animators *to identify* those who are *in a situation of functional illiteracy*, to encourage them, talk to them, spot their **strengths and weaknesses** as well as their **emotions** (fear, uneasiness, shame, past social pain that comes back).⁴

Identifying adults in a situation of functional illiteracy is not easy, since they have developed an array of strategies to hide their situation from the eyes of others.

In the project LearnersMot2, a manual and a course with modules will be written for adult educators who are involved in the education of low educated and low skilled 45+ workers. The educators want **to attract** their learners into educational provision triggering their **primary motivation for learning** and they want **to retain them**. The modules of the course should serve as a learning resource and inspiration. They will be applied to adult educators, but they will not be applied as such directly to the end-users, older learners. "That would be aggressive," said a course leader dealing with life histories of adults in a situation of functional illiteracy wanting to enhance their **reading, writing and saying** and on these grounds their **ties with society**.

---

⁴ Social pain means the pain one feels when rejected by the group. John T, Cacioppo William Patrick(2008) Loneliness. Human Nature and the Need for Social Connection

It is important for adult educators to use an **eclectic method** and create **small groups** from four to six learners who can help each other and restructure each other's sentences. The role of the group of peers and *peer teaching* is crucial for *developing listening, reading, writing, narrative, cognitive, social, cultural and digital skills*.

The peers and the educator or animator help each member of the learning group *to understand* and *to say, to read and write* without fear to be judged (safe learning environment). It is of primary importance that a **safe learning environment** is created where nobody is judged.

Actually, there is no tool that can be used directly. On the contrary, the adult educator has to have a wide picture of what he or she might work on (contents) and how (methods) *but should adapt to each time, to every moment, to each person.*

Links with learners' life and their social environment *will be established through writing.* Basically, adult educators should take care to establish a direct link between their learners and their **social environment**. Whatever method the adult educator applies, it has to be in the **context** of the learners' life, it should help the learners and the learning group **to solve problems** in their lives helping them to **relate to their environment** and to fully live their life outside of their home, family and workplace.

So, learners should discover their social, professional, cultural or natural environment through reading, saying, writing and doing. Writing out of the need to write make people aware of the issue of literacy.

Integrational linking, through socialized narration. Learners talk in the group but it is even better if they can talk about their **relationship to learning, reading and writing** to a group of people outside their own group. This can be a group of young people in a (vocational) school who do not understand why learning is important and will be important in their future life. By establishing intergenerational links, by taking adult learners as a group to another group with the same problem of learning, narrating, writing, they can encourage both groups.

This is an example of “**socialized**” narration.

“When I was a little boy, I was naughty and kept fighting. I even knocked down two boys so badly that they had to go to the hospital. I am not proud of it. I was constantly opposing teachers. So nobody wanted to have me. I was taken to a special institution. [...] When I received letters from my girlfriend I had to ask my sisters to read them for me. That was embarrassing. [...]. When my wife sent me to do the shopping and she asked for a salad I had to draw it, the same for milk, I drew a box of milk. That was painful. [...] I was not able to spell my address. [...] At work I was good I think, so they gave me some plans to read. I had nobody to ask...I couldn't figure it out. Now it feels good learning. Now I am 25 and it is time for me to.... learn. So learn, learn as not to be like me ...”

A personal narrative is a way of using language or another symbolic system to imbue **life events from different settings** (work, home, pubs) with the temporal and logical order [...] to establish coherence between past, present and as yet non-realized experience (Ochs, E., Capps, L.,2001).

When you change the setting, your narration changes as well, your perspective on the events changes when you change interlocutors, when time changes, etc. People in a situation of functional illiteracy have difficulties including the interlocutor and the circumstances in the narration. In relation to this, the literary philosopher Mikhail Bakhtin argues that “ the life of the (oral) narrative always *develops on the boundary between two consciousnesses*, two subjects! Moreover, **oral narratives** are of different “genre” than the written narratives that “absorb”, “digest”, transform the everyday conversational genre.” It is important that learners involved in literacy programmes may practice different - what in linguistics is called text (written, oral, performed text). They engage in oral narration but also in written narration, or even performed narration on the stage while deepening their understanding of the text itself. (Dentith, 1995)

Knowledge cannot be transmitted, it is being constructed collectively and learners' writing must be meaningful. What they could not say in the past they can say now in the educational programme.

Moreover, is possible to shape the *attitude to reading and writing* by talking about what learners have read, written, how their parents and grandparents felt about reading and writing. Memories about reading and writing can be exploited. To illustrate this point, the first and the last piece of writing for which learners were marked? Memories lead to a different perspective, and in social situations, there are direct relationships between reading and saying.

Numeracy

Beliefs about learning, about learners, about the subject taught, etc. differ. In addition, adults learn mathematics in very diverse contexts and mathematics is believed to be either *a tool, a system* or **a problem solver**. A problem-solving view of mathematics is the most beneficial for learners in a situation of functional illiteracy. (Sommer, 2020)

All cognition in general and learning, in particular, is situated. So, situated learning can be perceived as a **function of activity, context and culture** while the context is *mostly everyday life activities*. Moreover, learning should target **authentic context**.

Inspiration can be found in mathematical picture books addressing children where situations in children's lives with potential for children's learning mathematics are pictured. Situations in books are to be considered, talked about, acted out, etc.

As in other skills, acquiring numeracy is connected to everyday life situations. If this is the educator's belief, he or she recognizes that **learning can occur in interaction**. In addition, educators' conception of the physical world also accounts for their conception of learning mathematics. They can view reality in their subjective or objective way.

Numeracy is a complex skill in itself and its relations with most areas and activities of everyday life are not well researched (health, managing time, managing social relations, geography, reading maps, digital devices, etc.). Poor numeracy skills in adults can get reflected in poor reading tables, filling in forms, reading schedules, calculating, poor linear representation of numbers, etc.

The latter can be addressed through numerous *educational games*, board games, etc. adults in a situation of functional illiteracy might later use it in playing with their children.

With such games, it is possible to improve at least four areas of mathematical knowledge like identifying numerals, counting, comparing number magnitudes, understanding a number line.

Adults in a situation of functional illiteracy should make mathematical discoveries to better integrate into everyday life, use material and time in the right proportions.

Identifying and observing everyday life situations. As to integrate mathematics into learners' everyday life, programme developers and educators should observe their life, identify related situations and activities (cooking, repairing, setting table - there is a possibility to count pieces of dishes and cutlery for each person at the table, or the number of guests is being counted and then the entire number of dishes, cutlery, etc.). It is indispensable that educator identifies situations having potential for stimulating learning mathematics. (Peter-Koop/ Grüßing, 2007). Pictures with real photos of learners in situations can be collected representing counting, space and form, patterns and structures, quantities and measures, probability, dates.⁵

---

⁵ <https://opentextbc.ca/introductiontosociology2ndedition/chapter/chapter-8-media-and-technology/>

Digital skills

There are many divides in our fragmented societies, not only the digital one, that need to be addressed particularly in countries with **low digital economy and society index (DESI)**. Some older workers and learners, be they well educated or not, voluntarily cut themselves from new technologies and thereby from understanding how the contemporary world functions. Digital skills, being basic skills based on a person's **technical biography**⁶, support the development of all other skills. They can be effective for older learners making them feel empowered and in control of their own lives. Digital skills help their relationships with families, colleagues at work, communities and even beyond. They better independent access to public and private services. The lack of access to technology can marginalize older low educated and low skilled workers from the mainstream of development, undermining their economic and social roles, reinforcing their dependency on others. Developing digital skills through education should not be separated from educational contents, rather integrated into them (also in all educational modules contained in the educational programme for educators we are going to develop in the LarnersMot2 project).

---

⁶ Technical biography comprises socialization by technical devices like a radio set, tv sets, phone, household appliances, car etc.

Conclusion

Education of adults in a situation of functional illiteracy aims primarily to socially integrate them through reading, writing, telling, counting while inking these skills to their professional, social and cultural environment. Educating them requires combining learning and didactics oriented towards real-life situations. This demands *structuring teaching and learning situations* that have learning potential. **Educational programmes should include the** identification of learners' existing knowledge gained in their various social roles and the development of basic skills based on situational learning. Problem-solving methods addressing challenges low educated and low skilled older workers have to cope with are to be used. Educators should help learners in a situation of functional illiteracy to discover themselves, go out and live outside their home.

Literature and references

Alheit, P., Hoernings, E. (1989) *Biographisches Wissen : Beiträge zu einer Theorie lebensgeschichtlicher Erfahrung*. Frankfurt/Main, New York: Campus Verlag.

Alheit, P. (1994) *Taking the Knocks: Unemployment and Biography: a Qualitative Analysis*. London: Cassel.

Alheit, P. et al (1995) *The Biographical Approach in European Adult Education* Vienna: Verband Wiener Volksbildung.

Collins, J.W., O'Brien, N.P. (Eds.) (2003) *Greenwood Dictionary of Education*. Westport, CT: Greenwood.

Blaya, C. (2010). *Décrochages scolaires. L'école en difficulté*. De Boeck: Bruxelles.

Cosper, R. *The Teaching of Reading and Writing* by William S. Gray. *Journal of Developmental Reading*, vol. 1, no. 1, 1957, pp. 55–57. JSTOR, www.jstor.org/stable/40017241. Available on 14 01. 2021.

Die Entwicklung mathematischen Denkens in Kindergarten und Grundschule: Beobachten - Fördern - Dokumentieren. Offenburg: Mildenerger, S. 150-159.

Dominicié, P. (2000) *Learning from our Lives*. San Francisco: Jossey-Bass.

Dentith, S. (1995) *Bakhtinian Thought. An Introductory Reader*. London, New York: Routledge.

Findeisen, D. (1997). *Kaj napravi manj izobražene odrasle drugačne?*. *Andragoška Spoznanja*, 3(1), 27-29. <https://doi.org/10.4312/as.3.1.27-29>

Findeisen, D. (2015) Competencies in Adult Education. Where Do We Stand?

<http://www.utzo.si/wp-content/uploads/2015/08/Competencies-in-adult-education.pdf>

Findeisen, D. Competencies or culture of adult educators, this is now the question. In: 8th Adult Education Colloquium: Education and Training of Teachers in Adult Education, Ljubljana, 22-23. October 2004.

Freire, P. (1970). Cultural Action for Freedom. [Cambridge], Harvard Educational Review.

Freire, P. (1973). Education for Critical Consciousness. New York, Seabury Press.

Javeau, C. (2011) Sociologie de la vie quotidienne. Paris: PUF

Kaufmann J.C. (1989) La Vie ordinaire. Voyage au cœur du quotidien Paris: Greco.

Kolb, D.A. (1984): Experiential learning: Experience as the source of learning and development Englewood Cliffs, New York: Prentice Hall.

Mallows, D. Litster, J. (2016) How can we motivate adults to engage in literacy and numeracy learning? Future of Skills & Lifelong Learning Evidence Review Foresight, Government Office for Science.

Mercure, D. (1995) Les Temporalités sociales. Paris : L'Harmattan.

Motivating Lucy: <https://www.youtube.com/watch?v=exlbyzgKDck&feature=youtu.be>

Ochs, E., Capps, L. (2001) Living Narrative. Creating Lives in Everyday Storytelling. Cambridge, Massachusetts, London, England: Harvard University Press.

Peter-Koop, Andrea (2006): Mathematische Bilderbücher - Kooperation zwischen Elternhaus, Kindergarten und Grundschule. In: Grüßing, Meike/Peter-Koop.

Peter-Koop, Andrea/Grüßing, Meike (2007): Mit Kindern Mathematik erleben. Velber: Lernbuch Verlag.

Pineau, G: Illéttisme et scolarité, Histoires de vie. Tours ; Laboratoire des Sciences de l'Education Université de Tours. Available on 15/01/2020

https://www.canal-u.tv/video/profession_formateur/01_illettrisme_et_scolarite.670

Salvator, H. (1995) Les Formes élémentaires de la vie quotidienne. Paris: PUF.

Schlaiher, A. (2008) PIAAC: A new strategy for assessing adult competencies. International Review of Education. Springer.

Sommer, M. (2020) Beliefs matter in numeracy education, An interview with Sonja Beeli. Elm Magazine. Adult education and Numeracy and Finance. 30/o8/2020.

UNESCO (2011) on 'The Current Literacy Situation in the World'

Windisch, H. (2015) Adults with low literacy and numeracy.skills: A literature review on policy intervention. OECD. Education Working Papers, No. 123, OECD Publishing, Paris

Шпанија
www.edensol.eu

Словенија
www.upi.si

Кипар
www.eurosc.eu

Словенија
www.utzo.eu

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

Полска
www.oic.lublin.pl

УНИВЕРЗИТЕТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“
ШТИП

Република Северна Македонија
www.ugd.edu.mk

Авторите искажуваат благодарност до истражувачите,
експертите и обучувачите вклучени во овој проект.

www.learnersmot2.eu

Европската Комисија е поддржувач на издавањето на оваа публикација, но не е одговорна за изнесените содржини и ставови во неа. За содржините и ставовите се одговорни авторите на публикацијата.